

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen
van het MINISTERIE VAN OORLOG

Directeur: J. MOORMAN, Reserve Kolonel tit. der Grenadiers
Redactie: W. DEN TOOM, Kolonel-Waarnemer
B. KONING, Kolonel van de Generale Staf
E. J. C. VAN HOOTEGEM, Kolonel van de Generale Staf
J. G. J. VAN DER HULST, Majoor der Artillerie

Abonnement f 3 per kwartaal. Buitenland f 15 per jaar. Losse ex. f 1.25. NADRUK VERBODEN
MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V., Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

123ste Jaargang

Nr 8

Aug. 1954

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders	326
Mededelingen van de Chef van de Generale Staf	328

Redactioneel gedeelte

Mobilisabele eenheden, door J. G. Warringa, Generaal-Majoor C-3e Divisie	330
Vuurleiding voor lichte luchtdoelartillerie, door ir D. H. G. Brethouwer, Res. Luitenant-Generaal T.D.	341
125-jarig bestaan der Garderegimenten Grenadiers en Jagers	350
De eerste wereldoorlog, door B. Koning, Kolonel van de Generale Staf	351
Automobiël- en motorsport in het leger, door A. J. W. Becht, Majoor der Artillerie	356
Nieuwe uitgaven	355, 357
Disciplinair recht en krijgstuuchtelijke straffen, door P. J. M. Evers, Luitenant-Kolonel M.J.D.	358
De overgang over de Roer in Febr. 1945 door het 1e en 9e U.S.-leger, door L. A. D. Kranenburg, Kapitein van de Infanterie	362
Chronologie van de Tweede Wereldoorlog, door B. Koning, Kolonel van de Generale Staf	369

MILITAIRE SPECTATOR, 123e Jaargang, Nr 8, blz. 325—371, Den Haag, Aug. 1954

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen
van het MINISTERIE VAN OORLOG

Directeur: J. MOORMAN, Reserve Kolonel tit. der Grenadiers
Redactie: W. DEN TOOM, Kolonel-Waarnemer
B. KONING, Kolonel van de Generale Staf
E. J. C. VAN HOOTEGEM, Kolonel van de Generale Staf
J. G. J. VAN DER HULST, Majoor der Artillerie

Abonnement f 3 per kwartaal. Buitenland f 15 per jaar. Losse ex. f 1.25. NADRUK VERBODEN
MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V., Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

123ste Jaargang

Nr 8

Aug. 1954

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders	326
Mededelingen van de Chef van de Generale Staf	328

Redactioneel gedeelte

Mobilisabele eenheden, door J. G. Warringa, Generaal-Majoor C-3e Divisie	330
Vuurleiding voor lichte luchtdoelartillerie, door ir D. H. G. Brethouwer, Res. Luitenant-Generaal T.D.	341
125-jarig bestaan der Garderegimenten Grenadiers en Jagers	350
De eerste wereldoorlog, door B. Koning, Kolonel van de Generale Staf	351
Automobiël- en motorsport in het leger, door A. J. W. Becht, Majoor der Artillerie	356
Nieuwe uitgaven	355, 357
Disciplinair recht en krijgstuuchtelijke straffen, door P. J. M. Evers, Luitenant-Kolonel M.J.D.	358
De overgang over de Roer in Febr. 1945 door het 1e en 9e U.S.-leger, door L. A. D. Kranenburg, Kapitein van de Infanterie	362
Chronologie van de Tweede Wereldoorlog, door B. Koning, Kolonel van de Generale Staf	369

MILITAIRE SPECTATOR, 123e Jaargang, Nr 8, blz. 325—371, Den Haag, Aug. 1954

Officiële Mededelingen van het MINISTERIE VAN OORLOG

UIT DE LANDMACHT- EN LUCHT- MAGHTORDERS

Nr 54137 L-Lu — Naamgeving kampen.

Voor de in gebruik genomen legeringskampen te Den Helder en De Lier, zijn onderscheidelijk de volgende benamingen vastgesteld:

1. *Deibel Kamp*, gelegen op de buitengronden van het fort Dirks Admiraal;
2. *Scheffer Kamp*, gelegen aan de Hoefweg.

Toelichting

Ad 1. A. G. Deibel, geboren 11 September 1915 te Fort de Kock, kapitein vlieger waarnemer der Militaire Luchtvaart van het v.m. Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger, benoemd tot Ridder 4e klasse der Militaire Willemsorde, heeft zich in de luchtstrijd tegen de Japanners boven Singapore en de Riouw-Archipel in Januari 1942 als luitenant onderscheiden door daden van moed, initiatief en volharding, waarvoor hem het Vliegerkruis werd toegekend.

Op 18 Februari 1942 met een afdeling van acht jagers, welke opdracht had een Japanse luchtaanval op Buitenzorg af te slaan, zette luitenant Deibel in het daarop volgende luchtgevecht met een overmachtig aantal vijandelijke vliegtuigen zijn vliegtuig recht er tegen in, waarbij het meermalen getroffen en hij zelf gewond werd.

In de middag van 7 Maart 1942 ingedeeld zijnde bij een patrouille van de laatste vier overgebleven gevechtssklare jachtvliegtuigen, welke ter verhoging van het moreel der eigen grondstrijdkrachten, tussen Tjiater en Bandoeng vliegersteun moest verlenen, volgde luitenant Deibel zijn Commandant onverschrokken, niettegenstaande ook hij de overtuiging moest hebben, dat, door de zeer sterke luchtvermacht van de vijand in het desbetreffende gebied, slechts uiterst geringe kans bestond om er het leven af te brengen en hij mede wist dat de capitulatie van het v.m. K.N.I.L. zeer aanstaande was.

Door zijn optreden heeft luitenant Deibel er belangrijk toe bijgedragen, dat de opdracht werd volbracht.

Kapitein-Vlieger-waarnemer Deibel, die laatstelijk was gestationeerd op de vliegbases Leeuwarden, is op 12 Juni

1951 omgekomen bij een vliegongeval op een legerdag te Uithuizen.

Ad 2 J. F. Scheffer, geboren 21 Januari 1915 te Batavia, vaandrig vlieger waarnemer der Militaire Luchtvaart van het v.m. Koninklijk Nederlands-Indisch Leger, ingeschreven in de Registers der Militaire Willems-Orde als Ridder 4e klasse der Orde, heeft zich in de strijd onderscheiden door uitstekende daden van moed, beleid en trouw, o.m. door op 18 Februari 1942 met een afdeling van acht jagers, welke opdracht had een Japanse luchtaanval op Buitenzorg af te slaan, tijdens het daarop volgende luchtgevecht met een overmachtig aantal vijandelijke vliegtuigen één ervan neer te schieten, waarna zijn eigen toestel werd getroffen en hij zich met behulp van een valscherp moest redden.

Voorts door in de middag van 7 Maart 1942, ingedeeld zijnde bij een patrouille van de laatste vier overgebleven gevechtssklare jachtvliegtuigen, welke ter verhoging van het moreel der eigen grondstrijdkrachten tussen Tjiater en Bandoeng vliegersteun moest verlenen, zijn Commandant onverschrokken te volgen niettegenstaande ook hij de overtuiging moest hebben, dat, door de zeer sterke luchtvermacht van de vijand in het desbetreffende gebied, slechts uiterst geringe kans bestond om er het leven af te brengen en hij mede wist, dat de capitulatie van het v.m. K.N.I.L. zeer aanstaande was.

Zijn optreden heeft er belangrijk toe bijgedragen, dat de opdracht werd volbracht.

Vaandrig Scheffer is in krijgsgevangenschap overleden.

Nr 54125 Lu — Cursussen Luchtmacht Stafschool.

A. Cursus Staftechniek

1. Ieder jaar zullen een of meer cursussen staftechniek worden gegeven.

2. De duur van een cursus is aanvankelijk gesteld op 10 weken.

3. Het doel van deze cursussen is:

a. om beroepsofficieren met tenminste de effectieve rang van kapitein te bekwaamen voor het vervullen van lagere staf-functies;

b. om te dienen als voorloper voor de cursus Hogere Vorming.

4. De Chef van de Luchtmachtstaf zal t.a.v. deze cursussen nadere richtlijnen geven.

B. Cursus Hogere Vorming

1. Ieder jaar zal in Januari een cursus Hogere Vorming aanvangen.

2. De duur van de cursus is 11 maanden.

3. Deze cursus beoogt officieren te bekwaamen voor het vervullen van hogere staffuncties.

4. Teneinde tot een cursus aan de LSS te kunnen worden toegelaten moeten de candidaten voldoen aan de volgende eisen:

a. beroepsofficier zijn;

b. tenminste de effectieve rang van kapitein bezitten; de ouderdom in rang welke de candidaten moeten bekleden dient te worden gerekend van een datum liggende in een telkenjare bij Ministeriële Kennisgeving vast te stellen tijdvak;

c. uitblinken in gedrag en dienstijver;

d. beschikken over voldoende aanleg en studiezijn, zodat mag worden verwacht, dat zij de studiën aan de LSS met goed resultaat zullen kunnen volgen;

e. een in A1 bedoelde cursus Staftechniek met goed gevolg hebben doorlopen.

9. De officieren die de Cursus met gunstige uitslag hebben gevolgd, ontvangen van de Directeur LSS een brevet (zie a).

10. De officieren genoemd onder art. 9, die na gedurende 1½ jaar te zijn gedetacheerd bij door de Chef van de Luchtmachtstaf aan te wijzen staven naar het oordeel van deze autoriteit bewezen hebben bekwaamheid te bezitten voor het bekleden van een functie in een staf waarvoor stafbekwaamheid wordt vereist, ontvangen van de Chef van de Luchtmachtstaf een brevet (zie b). Zij zijn aldus tevens gerechtigd tot het dragen van het onderscheidingsteken voor Stafbekwaamheid (zie c).

11. Het in art. 10 genoemde onderscheidingsteken:

a. wordt gedragen op de linkerborst, boven het onderscheidingsteken behorende bij een der brevetten voor luchtvaardenden;

b. kan als draagspeld van goudkleurig metaal dan wel geborduurd worden gedragen in welk laatstgenoemd geval de kroon en adelaar van goudkleurig metaal zijn vervaardigd.

c. wordt niet op de overkleding gedragen.

Brevet (a)

De Directeur van de Luchtmacht Stafschool verklaart dat:

.....
.....

met goed gevolg de Cursus Hogere Vorming aan de Luchtmacht Stafschool heeft doorlopen.

's-Gravenhage, 19..

De Directeur Luchtmacht Stafschool,
de

Brevet van bekwaamheid voor Staffuncties (b)

De Chef van de Luchtmachtstaf verleent aan:

.....
.....

de bevoegdheid tot het bekleden van een functie in een Staf, waartoe stafbekwaamheid wordt vereist, alsmede het recht tot het dragen van het onderscheidingsteken voor stafbekwaamheid.

's-Gravenhage, 19..

De Chef van de Luchtmachtstaf,
de

(c)

Nr 54138 L — Tradities van het Regiment huzaren van Sytzama.

Bij K.B. van 16 Maart 1954, nr 27 werd bepaald:

Wij Juliana, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Op de voordracht van onze Minister van Oorlog van 10 Maart 1954, Generale Staf, Nr 12504;

Overwegende, dat het wenselijk is gebleken nadere regelingen te treffen met betrekking tot de voortzetting van de tradities van het voormalige 1e en het voormalige 2e Regiment huzaren en ten aanzien van de door het Regiment huzaren van Sytzama te voeren standaard;

Gelet op het bepaalde in Onze Besluiten van 1 Juli 1950, Nr 27, lid 1 en lid 4, en van 1 October 1951, Nr 2, lid 1 en 2; Hebben goedgevonden en verstaan:

1. Het bepaalde in lid 1 en lid 2 van

Ons Besluit van 1 October 1951, Nr 2, wordt ingetrokken.

2. De traditie van het voormalige 1e Regiment huzaren — bij Ons Besluit van 1 Juli 1950, Nr 27, overgegaan op en voortgezet door het Regiment huzaren van Boreel — gaat met ingang van 1 October 1951 over en wordt voortgezet door het Regiment huzaren van Sytzama.

3. Aan het Regiment huzaren van Sytzama wordt een nieuwe standaard uitgereikt, voorzien van de inscriptie Waterloo 1815.

4. Terzake van de traditie en de standaard van het voormalige 2e Regiment huzaren is het bepaalde in Ons Besluit van 1 Juli 1950, Nr 27, lid 1 en lid 4 ongewijzigd van kracht.

Nr 54143 L-Lu — Georganiseerd Overleg.

De Generaal-majoor-vlieger J. H. van Giessen, van de Koninklijke luchtmacht, is met ingang van 1 Juni 1954, eervol ontheven uit zijn functie van regerings-gemachtigde bij de Commissiën voor georganiseerd overleg in zaken van belang voor de rechtstoestand van het militaire personeel der Koninklijke Landmacht. In diens plaats is benoemd de als zodanig tijdelijk benoemde Kolonel-waarnemer W. den Toom, van de Koninklijke Luchtmacht.

Voorts zijn onderstaande wijzigingen in de aanwijzing van leden c.q. plv. leden van de Commissie A (Officieren) gekomen.

a. Namens de Algemene Vereniging van Nederlandse reserve-officieren zijn thans als lid aangewezen de Reserve-luitenant-kolonel der artillerie Mr. J. H. P. V. Haitsma Mulier en de Reserve-majoor der Infanterie W. Erdmann.

Plv. leden zijn de Reserve-majoor der Infanterie Mr. J. L. Stieltjes en de Reserve-majoor van de Koninklijke Luchtmacht A. F. K. van der Touw.

b. Namens de Vereniging van Officieren van de Koninklijke Landmacht zijn thans als lid aangewezen de Luitenant-Kolonel der Infanterie S. da Costa en de

Majoor van de militaire administratie H. C. W. Ligtfoot.

Plv. leden zijn de Luitenant-kolonel van de militaire administratie J. G. P. de Gilde en de Majoor der Artillerie J. G. J. van der Hulst.

c. Namens de Nationale Christen Officieren Vereniging zijn thans als plv. lid aangewezen de Kapitein van de Militaire Administratie B. Meeuwssen en de Reserve-kapitein van de Militair juridische dienst Mr. K. Groen.

Nr 54146 L-Lu — Commissie Dapperheidsonderscheidingen.

De bij gemeenschappelijke beschikking van de Minister van Oorlog en van Marine ingestelde Commissie Dapperheidsonderscheidingen is thans als volgt samengesteld.

1. Voorzitter tevens lid:

de Luitenant-generaal van de Technische Dienst J. D. Backer, tevens het Ministerie van Oorlog vertegenwoordigend.

2. Leden:

voor het Ministerie van Marine:

de Kapitein ter zee J. F. van Dulm;

voor de Koninklijke Luchtmacht:

de Luitenant-kolonel-vlieger-waarnemer A. L. Cox.

Secretaris:

de Reserve-kapitein Mr Th. W. F. H. Smits, van het Wapen der Infanterie.

3. Plaatsvervangend voorzitter:

de Generaal-majoor van de Generale Staf F. W. J. M. Peters;

plaatsvervangende leden:

voor het Ministerie van Marine:

de Kapitein-luitenant ter zee A. van Miert;

voor de Koninklijke Luchtmacht:

de Majoor-vlieger-waarnemer Jhr. B. Sandberg.

Bedoelde zal de betrokken Hoofden van de Ministeries van Oorlog en van Marine, ieder voor zoveel hem betreft, van advies dienen inzake, alle op militaire onderscheidingen betrekking hebbende aangelegenheden, die haar worden voorgelegd.

MEDEDELINGEN VAN DE CHEF VAN DE GENERALE STAF

VERSCHEENEN VOORSCHRIFTEN

1399 *Organisatieschema's Infanteriedivisie.*

1399 *1e Verzamelopgave van wijzigingen op voorschrift 1399.*

1593 *2e Opgave van wijzigingen op Ontwerp Voorschrift nr 1593 „Leidraad Stafdienst“.*

1659R *Telefoonversterker EE-89-A-aanwijzingen omtrent metingen en reparaties.*

1666 *Radio-installatie SCR-610, 2e druk. (Is gelijk aan 1e druk + 1e opg. v. wijz.)*

1666 *1e Opgave van wijzigingen en aanvullingen op Radio-installatie SCR-610, 1e druk.*

1688 *Camouflage deel VIII — Camouflage van grote objecten en vliegvelden in het achterland.*

1690 *Zender BC-610-E van radio-installatie SCR-399-A, -499-A.*

Technische beschrijving en meetgegevens van de zender van de Radio-installatie SCR-399-A, SCR-499-A.

1693 *Telefooncentrale TC-4.*

Beschrijving, bediening en onderhoud van de Telefooncentrale TC-4.

2001 *Verzameling van Genietechnische gegevens, deel V — Bruggen en overgangsmiddelen.*

2006 *Het divisie Geniebataljon deel 1 — De Bataljonsstaf.*

2441 *1e Opgave van wijzigingen op Voorlopige Richtlijnen der Cavalerie.*

2459 *Voorlopige Richtlijnen Het Tank-*

eskadron van het Bataljon zware tanks.

2505 *2e Opgave van wijzigingen en aanvullingen op de Catalogus Legerformulieren, uitgave 1953.*

3401 *Voorlopige Richtlijnen De Afdeling Lichte Luchtdoelartillerie Territoriaal.*

7019 *Voorlopige Richtlijnen Radar Regeltechniek.*

— *Ontwerp voorschrift „Materieelvoorziening deel V”.*

Voorlopige uitgave, verstrekt door Sectie G4/HKGS.

SCHRIFTELIJKE CURSUSSEN

D. *Cursussen van de Inspecteur der Artillerie.*

30-10VA „Artillerie Verbindingen” + erratum.

Einde van de Officiële mededelingen van het Ministerie van Oorlog.

Nederlandse vliegtuigherkennings- kampioenschappen 1954

Deze in 1953 voor het eerst georganiseerde vliegtuigherkenningswedstrijden zullen dit jaar wederom worden gehouden en wel op 30 October 1954 te 's-Gravenhage.

Voor de tweede maal zal dan worden gekampt om de volgende wisselprijzen:

- de Zilveren Generaal Aler-beker
- de KLM-Super Constellation
- de CLO-beker
- de LuA-beker
- de Milva-beker
- de KLD-plaquette
- de Fokker S-14
- de KNVvL-plaquette

Deelgenomen kan worden door teams van drie personen, vertegenwoordigende onderdelen van de Nederlandse Krijgsmacht of burgerverenigingen, die de vliegtuigherkenning beoefenen.

Deelnemers moeten tenminste de leeftijd van 16 jaar hebben bereikt.

Aanmeldingen vóór 15 Augustus 1954 aan Commandant LIS, Luchtmachtkazerne, 's-Gravenhage. Deze moeten bevatten:

- Naam teamleden en naam teamleider.
- Naam van het onderdeel of vereniging.
- Correspondentie-adres teamleider.

Mobilisabele eenheden

door J. G. WARRINGA, *Generaal-Majoor C-3e Divisie.*

MOETEN NIEUWE WEGEN WORDEN GEVOLGD?

Met het stijgen van het aantal mobilisabele eenheden, is het zwaartepunt van de Koninklijke Landmacht in de kort achter ons liggende jaren sterk naar deze eenheden verlegd en het verleggen van dit zwaartepunt zal — nu de Minister van Oorlog zijn vijf-divisiën plan in de beide Kamers heeft ontvouwd — in de komende jaren nog belangrijk toenemen. Immers het Legerkorps van vijf divisiën zal uiteindelijk — om de gedachten te bepalen — voor 1/5 deel in werkelijk dienst zijn, de zgn. parate troepen (één parate divisie + parate legerkorpstroepen), terwijl de rest uit zgn. mobilisabele eenheden zal bestaan.

Dit beeld geldt uiteraard niet alleen voor de eenheden van de Koninklijke Landmacht welke zijn bestemd om een plaats in de N.A.V.O. strijdkrachten in te nemen, doch evenzeer — en wellicht in nog sterkere mate — t.a.v. het steeds toenemende aantal mobilisabele territoriale eenheden. Door het verleggen van dit zwaartepunt na 1945 wordt een vergelijking met het Leger van vóór 1940 mogelijk. Voor wat betreft de parate eenheden van de K.L. is een redelijke vergelijking met vóór 1940 niet mogelijk. Immers het aantal „parate” eenheden en staven is thans veel groter, waardoor het mogelijk is deze troepen op grotere schaal vrijwel onmiddellijk in te zetten en waardoor het snel en ongestoord verlopen van de mobilisatie belangrijk beter is verzekerd, dan zulks in 1939 bij een meer onverhoedse aanval het geval zou zijn geweest.

T.a.v. het zgn. mobilisabele gedeelte van de K.L. — zijnde verreweg het gros — gaan we de toestand van vóór 1940 benaderen en het lijkt ons nuttig na te gaan, welke factoren er toe medewerkten, dat het mobilisabele leger van 1939 niet voldeed aan de eisen van de tijd en in hoeverre deze factoren thans al of niet nog aanwezig zijn. Het heeft weinig zin om de bewapening, uitrusting en organisatie diepgaand in deze vergelijking te betrekken.

Het is langzamerhand — door rapporten en enquêtes — wel gemeengoed geworden, dat ons Leger van vóór 1940 v.w.b. bewapening, uitrusting en organisatie op zijn tijd achter was. Daarentegen behoeven we maar in onze mobilisatie-magazijnen van thans te gaan kijken om te weten hoezeer dag bij dag het materieel en de uitrusting van de mobilisabele eenheden indrukwekkend groeit en het zal niet zolang meer duren of de mobilisabele eenheden worden gelijktijdig met hun vorming van de organieke bewapening en uitrusting voorzien. Het is zeker geen geheim meer, hoezeer Amerikaanse steun en eigen voorzieningsbronnen hiertoe op volle toeren draaien. Het is jammer, dat niet aan ieder een blik op de enorme mobilisatie-opleg mag worden gegund; men zou dan wellicht wat meer vertrouwen krijgen in hetgeen reeds werd bereikt. Dat de organisatie en bewapening van de thans gevormde en nog te vormen eenheden op de hoogte is van zijn tijd, lijdt aan geen twijfel. Zij houden gelijke tred met die van andere moderne legers.

Wélke eenheden worden gevormd behoort niet tot deze materie. Dit valt buiten elke discussie, zodra de Regering, geadviseerd door de hoog-

ste Legerleiding en gesteund door de Staten Generaal ten deze een besissing heeft genomen. Wij zouden ons gelukkig prijzen, als vele „deskundige” courantschrijvers er ook zo over dachten. Maar er zijn meer factoren, welke oorzaak waren, dat ons gemobiliseerde Leger van 1939/'40 ver achter bleef bij hetgeen men er van had mogen verwachten. De factoren, waarop we hier doelen lenen zich zeer zeker om vergelijkingen te trekken tussen het verleden en het heden en na te gaan in hoeverre ook hier de weegschaal meer of minder in het voordeel van de mobilisabele eenheden van thans en van de toekomst doorslaat. We doelen hier op de volgende factoren:

1. de geestelijke en morele samenhang der eenheden;
2. de geoefendheid van de enkele man en de eenheid;
3. de bevelvoering.

Er zijn ongetwijfeld nog meer factoren. Deze lenen zich echter minder voor een openbare behandeling en passen voorts niet in het door ons gedachte betoog.

Hoewel de eerste factor ongetwijfeld de belangrijkste is, want een eenheid zonder geestelijke en morele samenhang doet de geoefendheid en bevelvoering grotendeels te niet, willen we deze — zijnde voor mobilisabele eenheden van bijzondere aard — het laatst bespreken. T.a.v. deze factor zullen naar onze mening nieuwe wegen moeten worden gevolgd.

Teneinde de waarde der mobilisabele eenheden te kunnen beoordelen en de gewenste maatregelen gedurende de groot-verlofperiode te kunnen bespreken, is het noodzakelijk bij ieder der hiervoor genoemde factoren een zo kort mogelijke beschouwing te geven omtrent de toestand van man en onderdeel op het moment, dat het groot verlof indreedt.

1. De geoefendheid

Deze is afhankelijk van de opleidingsmethoden, de oefeningsmiddelen, de oefeningsgelegenheid, de kwaliteit van de instructeurs, de duur der eerste oefeningstijd en het aantal en de duur der herhalingsoefeningen.

Hierbij laten we de instelling van de man buiten beschouwing. Zeer zeker is deze van invloed op de geoefendheid welke met hem is te bereiken, doch dit zou ons moeten brengen op de instelling van het gehele volk t.a.v. het Leger en zou ons leiden naar een cirkelgang. Immers de instelling van het volk weerspiegelt zich in het Leger, maar evenzeer zal het Leger zijn invloed uitoefenen op het volk. We zouden geen enkel motief kunnen aanvoeren waarom we onder dezelfde opleidingsvoorwaarden met de man van vóór 1940 niet hetzelfde hadden kunnen bereiken als thans.

Het ligt niet in de bedoeling de opleiding diepgaand te bespreken. Wij beperken ons er toe te constateren, dat de opleidingsmethoden, oefeningsmiddelen en oefeningsgelegenheden — veelal opgesteld en ontworpen naar voorbeelden van bevriende Legers met ruime oorlogservaring — zo ver boven die van 1940 uitsteken, dat reeds daardoor een veel grotere geoefendheid, zelfs in de vóór 1940 beschikbare oefentijd, kan worden verkregen. Zulks ondanks de omstandigheid, dat de algemene kwaliteit van de instructeurs nog niet het peil heeft bereikt waarop deze vóór 1940 stond. Dit laatste vindt zeker *niet* zijn oorzaak in de

wijze waarop onze instructeurs worden gevormd, doch voornamelijk in de veel grotere behoefte van thans en de nog steeds bestaande afkerigheid van de volwaardige Nederlandse jongeling en zijn ouders, om het beroep van officier of onderofficier op de lijst van beroepskeuze te stellen.

Met het stellen van de eerste oefeningstijd op 18 maanden voor de manschappen en 21 maanden voor officieren, kader en specialisten, wordt vrijwel aan alle eisen voldaan om de Nederlandse „soldaat” op het moment dat hij zijn eerste oefening beëindigt te rangschikken onder de beste „soldaten” ter wereld voor zover deze niet tot het beroeps- of semi-beroepspersoneel behoren. Van dat moment af behoort de Nederlandse soldaat, dpl. onderofficier en jonge reserve officier tot de zgn. mobilisabele eenheden.

De opleiding gedurende de eerste oefening voldoet dus zeer zeker aan de hoge eisen welke aan moderne legervorming moeten worden gesteld. Vragen wij ons echter af, of de bestaande wetten en regelen t.a.v. de groot-verlofgangers, waaruit de mobilisabele eenheden worden gevormd, met deze eisen nog voldoende rekening houden, dan moeten we op deze vraag beslist ontkennend antwoorden. Immers de bruikbaarheid van de groot-verlofganger in het mobilisabele onderdeel en daarmee de bruikbaarheid van het onderdeel zelf, wordt — welk hoog peil de Nederlandse „soldaat” ook heeft bereikt op het moment dat hij met groot verlof gaat — bepaald, door de wijze waarop de verkregen graad van geoefendheid van het individu en het onderdeel gedurende de groot-verlofperiode wordt onderhouden.

Nu zouden we onredelijk zijn om aan de groot-verlofganger en aan de mobilisabele eenheid dezelfde hoge eisen te stellen, waaraan bij het einde der eerste oefening wordt voldaan. Hoezeer we dat ook graag zouden willen, dit is onbereikbaar. Het is evenwel zeer wel mogelijk het mobilisabele Leger op een zodanig peil te houden, dat het in staat is gedurende de eerste periode van de noodtoestand naar behoren aan *de opgelegde taak* te voldoen. Het is dan voornamelijk afhankelijk van de geestelijke en morele samenhang van het onderdeel en van de bevelvoering — waarop we hierna terugkomen — in welke tijd man en onderdeel wederom tenvole geschikt zijn voor *iedere oorlogstaak*. Dit moet een kwestie van dagen zijn.

Welke middelen zijn er om de geoefendheid van de groot-verlofganger en de mobilisabele eenheid op peil te houden? Deze zijn:

- a. herhalingsoefeningen voor allen,
- b. cursussen, instructieve aanwijzingen en lessen voor reserve officieren en dpl. onderofficieren.

Het gestelde onder b. kan hier buiten beschouwing blijven. Deze materie staat onder leiding van de wapeninspecteurs op een zodanig peil, dat in deze de toekomst met vertrouwen kan worden tegemoet gezien. Voor wat betreft het onderhouden van de theoretische kennis van de lagere aanvoerders, zijn we zeker op de goede weg. Dit is nog een kwestie van consolideren en uitbreiden. Wij komen hierop bovendien zijdelings nog terug.

Ten aanzien van de herhalingsoefeningen kunnen we dit zeker niet zeggen. Om man en onderdeel op het peil te houden als hiervoor is aangegeven, zou naar onze mening een herhalingsperiode van 30 dagen per

jaar zeker gewenst zijn. Ons beperkende tot de periode, dat de mobilisabele eenheden deel uitmaken van de N.A.V.O. strijdkrachten, welke periode wij voorshands op 6 jaar stellen, zou dit betekenen, dat aan de man 180 dagen herhalingsoefeningen zou moeten worden opgelegd. De „operatieve eenheden” van de Territoriale troepen, zouden op dezelfde wijze moeten worden behandeld.

Na de 6 „operatieve jaren” komen de mobilisatie onderdelen nog 7 jaar te behoren tot de meer statische territoriale eenheden. Een herhalingsperiode van 15 dagen per jaar komt ons hiervoor voldoende voor, hetgeen opnieuw 105 dagen betekent.

In totaal zouden dus aan het met groot verlof zijnde personeel 285 dagen herhalingsoefeningen moeten worden opgelegd, lopende over een periode van 15 jaar (zijnde de wettelijke duur van de dienstplicht).

Gelukkig voor de groot-verlofganger zijn er factoren, die de doorvoering hiervan beletten, zodat wij ons met een mindere doch nog aanvaardbare duur der herhalingsoefeningen tevreden zullen moeten stellen. Immers met het stijgen van het aantal mobilisabele N.A.V.O.- en territoriale eenheden wordt het — rekening houdende met de financiële, legerings- en oefeningsmogelijkheden — *onmogelijk* om al deze eenheden jaarlijks te doen terug komen. We zouden dan vrijwel het gehele jaar overbelast zijn met herhalingsoefeningen, hetwelk redelijk niet uitvoerbaar is.

Daarnaast is het (naar onze mening) op sociale gronden niet aanvaardbaar het groot-verlof-personeel 13 jaar lang ieder jaar gedurende de genoemde periode aan het normale leven te onttrekken. Dit zou het reserve- en dienstplichtig personeel te ernstig duperen in hun maatschappelijk bestaan.

Wij moeten dus zoeken naar een — uit een oogpunt van legervorming — nog aanvaardbare beperking. Nu beschouwen wij de duur van een herhalingsoefening van ± 30 dagen in het algemeen als een minimum. Immers de wisseling van personeel — ook in de mobilisabele eenheden — en de achteruitgang in de geoefendheid, maakt het noodzakelijk het eerste deel van de herhalingsoefeningen te gebruiken om het onderdeel weder in het verband te brengen en met oefeningen op laag niveau het onderdeel weer in staat te stellen de taak in het hoger verband te vervullen.

Het tweede deel van de herhalingsperiode kan niet worden gemist om de onderdelen op hoger niveau (Regiment en Divisie) weder operatief te oefenen, waarbij de oefening van het personeel der staven (Bat., Regt. en Div.) en het optreden van de lagere eenheden in groot verband op de voorgrond dienen te staan. Zulks springt des te meer in het oog, als de herhalingsoefeningen niet jaarlijks plaats vinden. Daar komt nog bij, dat voor opkomst en vertrek nog enkele dagen voor de oefening verloren gaan. Dit impliceert reeds dat de herhalingsoefeningen van voldoende lange duur met grotere tussenruimte de voorkeur verdienen boven jaarlijkse korte herhalingsoefeningen. Het verlies van enkele dagen voor opkomst en vertrek kan ook bij korte herhalingsoefeningen niet worden verminderd zonder het opkomst- of vertrekschema onlogisch te verstoren.

Nu is de wisseling van het personeel en de teruggang van de geoefendheid van dien aard, dat naar onze mening tenminste eens in de

twee jaar een herhalingsoefening als hiervoor bedoeld *noodzakelijk* is. Een grotere tussenruimte zou de bruikbaarheid van man en onderdeel ernstig in gevaar brengen.

Op grond van vorenstaande redenering zou dit voor de mobilisabele eenheden van de N.A.V.O. en de operatieve eenheden van de Territoriale troepen — aannemende dat deze 6 jaar als zodanig worden gehandhaafd — betekenen 3 x 30 dagen = 90 dagen herhalingsoefeningen (om de 2 jaar 30 dagen) uit andere hoofde wordt nog een kleine verhoging noodzakelijk geacht. Wij komen hierop in punt III terug.

Aangezien de huidige dienstplichtwet voor de dienstplichtigen slechts 85 dagen voor de totale dienstdtijd toestaat, volgt hieruit, dat deze wet, reeds op grond van het vorenstaande zal moeten worden gewijzigd. De Minister van Oorlog heeft hieromtrent in de Staten Generaal bereids mededeling gedaan.

Voorzover de mobilisabele eenheden na de eerste periode van 6 jaar overgaan naar de meer statische territoriale troepen — waaraan uit hoofde van hun taak minder algemene eisen t.a.v. de geoefendheid kunnen worden gesteld — zullen naar onze mening voor een periode van ± 7 jaar nog plm. 60 dagen (4 x 15 of 3 x 20 dagen) nodig zijn.

Op grond van het gestelde in punt III hierna, zou het zeker gewenst zijn hieraan nog ± 15 dagen toe te voegen. Totaal zou dus aan de man een wettelijke verplichting van $90 + 60 + 15 = 165$ dagen herhalingsoefeningen over een dienstdtijd van ± 15 jaar moeten worden opgelegd. Indien hieraan zou worden voldaan, dan zal ons mobilisabele leger aan redelijke en aanvaardbare eisen voldoen en zijn de mobilisabele eenheden na de mobilisatie onmiddellijk inzetbaar *voor de hun toegedachte taak*.

Niet uit het oog mag worden verloren, dat het in een toekomstige oorlog uitgesloten moet worden geacht, dat de mobilisabele eenheden evenals in 1939/40 nog enige maanden de tijd krijgen om zich op de oorlogstaak voor te bereiden. We mogen slechts rekening houden met de omstandigheid dat alle eenheden, waar zij ook staan onmiddellijk na de mobilisatie ieder in hun eigen taak, aan de strijd zullen moeten deelnemen.

2. De bevelvoering

Als we de bevelvoering van voor 1940 vergelijken met die van thans, dan kunnen we met vertrouwen zeggen, dat de weegschaal wel zeer sterk naar het heden doorslaat. Immers voor wat betreft de hogere bevelvoering zijn de staven vrijwel op oorlogssterkte aanwezig, terwijl van de Divisie, Regiments- en Bataljonsstaven zodanige kernen aanwezig zijn, dat het snel op oorlogssterkte brengen en een soepele, elkaar volkomen begrijpende bevelvoering ten volle zijn verzekerd.

Oorlogs- en mobilisatievoorbereiding zijn voor het merendeel in handen van de Commandanten zelf. Door de aanwezigheid van deze staven bestaat bovendien de gelegenheid de geestelijke en morele samenhang der mobilisabele eenheden — waarop wij hierna nader zullen ingaan — te onderhouden, op te voeren of tot stand te brengen.

Het algemeen verschijnsel van 1939, dat Commandanten van hoog tot laag elkaar te velde moesten leren kennen en begrijpen, is hiermede verdwenen. Zelfs voor de met groot verlot zijnde commandanten bestaat ruimschoots gelegenheid voortdurend met de kernstaven in contact te

treden en via deze, onderling het verband te bewaren. Door de herhaalde oefeningen in de kernstaven en van deze in het hoger verband, kunnen doctrines t.a.v. de oorlogvoering worden vastgelegd, die elk misverstand uitsluiten. Zaken die in 1939/'40 slechts door schade en schande werden verkregen. De verwarring van Mei 1940 heeft voldoende bewezen, welke noodlottige gevolgen dit kan hebben. Het instellen van de kernstaven der mobilisabele eenheden is een van de nieuwe wegen, die worden en moeten worden gevolgd. Het is aan de commandanten dezer staven om de mogelijkheden, welke hierdoor zijn geschapen ten volle uit te buiten ten behoeve van de waarde van het mobilisabele leger. Initiatief en vindingrijkheid van de commandanten zijn hierbij de voornaamste elementen. Het „hoe” is eerst na enige tijd ervaring vast te leggen. Methoden en initiatieven zullen geleidelijk moeten worden gecoördineerd en uiteindelijk in vaste regelen en instructies moeten worden omgezet. Ook de groot-verlofganger zal er langzamerhand aan moeten wennen, dat hij „soldaat” met „verlof” is en dat hij deel uit blijft maken van de eenheid, waarvoor de commandant verantwoordelijkheid draagt ook t.a.v. hemzelf. Ook gedurende het groot verlof moet de man merken, dat de bevelsverhouding blijft bestaan en al kan hij dan ook niet meer worden „gecommandeerd”, „bevel voeren” houdt meer in dan „commanderen” alleen.

Het verschijnsel, dat de man op het moment dat hij met groot verlof gaat in het „militaire niets” verdwijnt om zich alleen bij herhalingsoefeningen als „militaire vreemdeling” te laten zien, mee te lopen en weer te verdwijnen, is niet meer van deze tijd. De voorwaarden om andere wegen te volgen zijn met de door de legerleiding vastgestelde organisaties, gegeven regelen en faciliteiten geschapen.

3. De geestelijke en morele samenhang

Wij zeiden reeds, dat de geestelijke en morele samenhang van de onderdelen het belangrijkste element is voor een oorlogseenheid. Zonder ons in de methode van legervorming van die tijd te verdiepen, kunnen we onomwonden zeggen, dat deze factor voor 1940 *geen rol speelde*. Behoudens enkele gunstige uitzonderingen werden de oorlogsonderdelen bij mobilisatie als het ware bijeen geraapt. Bij de eenheden tot en met het bataljon en op grote schaal zelfs ook in hogere verbanden was de naaste medewerker van de commandant hem even vreemd als de kok.

Was dit voor het mobilisabele leger van voor 1940 reeds funest, voor een leger hetwelk zijn taak heeft in de moderne, sterk moreel aantastend en gecompliceerde oorlogvoering, is een onderdeel zonder deze samenhang waardeloos. Wat aan de geoefendheid ontbreekt kan veelal door een goede samenhang, gepaard aan een goede bevelvoering worden opgevangen. Omgekeerd echter nimmer. Bij het ontbreken van deze samenhang in de onderdelen wordt de geoefendheid en de bevelvoering zodanig aangetast, dat het in de strijd werpen van deze onderdelen slechts zou kunnen worden vergeleken met een sprong in het duister. Bij de parate eenheden gedurende de eerste oefeningstijd, levert deze factor geen moeilijkheden op. Door het voortdurend samen zijn bij oefeningen, legering, ontspanning enz. enz., wordt bij een goede bevelvoering, een samenhang gesmeed, die met geoefendheid en bevelvoering de beste waarborgen biedt.

Moelijker wordt deze materie na het vertrek met groot verlof van het personeel, wanneer de man terugkeert in zijn eigen milieu, ieder met eigen maatschappelijke bezigheden en zorgen, los van het *samen* dienen, handelen en zwoegen. Langzamerhand verwijderd van de gesmede hechte vriendschapsbanden enerzijds en de uit utiliteitsoverwegingen meestal onbewust aangeleerde verdraagzaamheid anderzijds. Van lieverlede ontwend aan de direct of geleidelijk aanvaarde discipline, het zich weten te onderwerpen aan anderen ten behoeve van een gemeenschappelijk doel. Natuurlijk, er zijn groot-verlofgangers genoeg, die ook in het burger leven de hierboven genoemde deugden moeten beoefenen, zij zijn niet slechts het monopolie van het leger. Maar afgezien van de geringere intensiteit liggen deze deugden in de civiele maatschappij in het algemeen in een ander vlak en zijn bovendien minder constant.

Welke wegen kunnen worden bewandeld om de geestelijke en morele samenhang in de mobilisabele eenheden te onderhouden en aan te kweken? Om hierop antwoord te kunnen geven is het nuttig eerst een opsomming te geven, van hetgeen moet worden bereikt. We zouden dat in twee groepen willen formuleren.

(1) a. De groot-verlofganger moet merken, dat hij inderdaad met militair verlof is en dus nog deel uit maakt van de Koninklijke Landmacht en zijn eenheid;

b. behalve door herhalingsoefeningen moet hij daaraan op *meer aangename* wijze geregeld worden herinnerd, zodat het militair zijn zich niet in het verleden verliest;

c. hij moet merken, dat ook gedurende zijn groot-verlofperiode belangstelling bestaat voor zijn persoon en dat waar nodig en mogelijk zijn belangen worden behartigd;

d. hij moet weten tot wie hij zich moet wenden als er zich t.a.v. zijn persoon „militaire” moeilijkheden voordoen in al die gevallen waarin hij zich niet volgens de bestaande dienstplichtregelen tot de Burgemeester of de Minister van Oorlog rechtstreeks moet wenden. Het vragen om inlichtingen aan zijn commandant of het op gepaste wijze voorbrengen van zijn bezwaren, is voor het moreel meer waard dan ingezonden stukjes in de courant of ondoelmatig „gekanker” in eigen omgeving;

e. hij heeft er recht op voorgelicht te worden ten aanzien van alles wat hem als groot-verlofganger staat te wachten en specifiek de Nederlandse soldaat wil graag weten waarom;

f. voorts moeten de commandanten in de gelegenheid zijn zich periodiek tot hun onderhebbenden te wenden, teneinde hen ófwel een militair-instructieve injectie te geven, dan wel hen mentaal voor te bereiden op gezamenlijke acties (herhalingsoefeningen, mobilisatie-oefeningen, cursussen, enz. enz.);

g. tenslotte zijn persoonlijke instructieve aanwijzingen, lessen, verhandelingen enz. voor de onderhebbende officieren en onderofficieren van evenveel, zo niet van meer waarde dan de hiervoor genoemde schriftelijke cursussen. Beide moeten elkaar aanvullen.

(2) a. Het onderhouden van het contact tussen met grootverlof zijnde commandanten enerzijds en tussen commandant en manschap moet ook in de verlofperiode met kracht worden nagestreeft;

b. vriendschapsbanden moeten worden onderhouden terwijl men

periodiek moet worden geconfronteerd met de verdraagzaamheid t.a.v. personen, die nooit „erg hebben gelegen”. Hiervoor is het beslist niet nodig om weer dagenlang naast elkaar te leven. Enige uren zijn dikwijls reeds voldoende om de oude sfeer weer te herstellen;

c. de herinnering van militair te zijn moet door het — als is het maar kort — aantrekken van de uniform, weder worden opgefrist. Alleen reeds het zich meer geregeld in uniform vertonen gedurende de groot-verlofperiode, stimuleert de neiging om aan het onderhoud van de persoonlijke uitrusting meer aandacht te besteden;

d. het onderdeel moet minstens eens per jaar bijeenkomen, ten-einde binnen redelijke grenzen te vermijden, dat de commandanten hun officieren en onderofficieren en deze laatsten hun manschappen niet kennen.

Ofschoon deze opsomming zeker niet volledig is, willen wij ons hier-toe beperken.

De eerste groep (1) staat uitgesproken in het teken van het geschrift, de tweede groep (2) in het teken van het persoonlijk contact. De middelen zijn o.m. de volgende:

Groep 1. a. Een onderdeelblad.

Bij de 7 Dec. Div. en de 3e Div. zijn zulke bladen voor kort in het leven geroepen en voor wat betreft de 3e Divisie kunnen we zeggen, dat dit blad bij het overgrote deel van de divisie met belangstelling, ja met enthousiasme is ontvangen. Eerste eis van zulk een blad is, dat het uitemmend is van uiterlijk en inhoud. Het moet de moeite waard zijn om het te bewaren, terwijl de inhoud niet alleen voorlichting en instructie moet geven, doch mede nuttige, instructieve ontspanning en daarnaast morele steun t.a.v. de zware reserve- en dienplicht. Een zware taak voor de redactie, maar zeer zeker de moeite waard. Het onderdeelblad vormt een belangrijk element in de geestelijke en morele samenhang van het onderdeel. De omvangrijke correspondentie, die een gevolg is geweest van het blad heeft de overtuiging gegeven, dat bij het merendeel van de groot-verlofgangers het begrip, nog tot de K.L. te behoren, leeft.

b. *Circulaires van commandanten*, waarin reacties op correspondentie of persoonlijke contacten, welke van algemeen belang zijn, zijn neergelegd. Deze zouden we willen rangschikken onder de zuivere dienst-correspondentie, meer in het bijzonder t.a.v. de voorlichting. De verzending van het onderdeelblad kan, indien tussentijdse verzending niet vereist is, daaraan dienstbaar worden gemaakt. Het is naar onze mening van het grootste belang, dat de commandanten zich — ook tijdens de groot-verlofperiode meermalen tot hun mannen richten. Veldmaarschalk Montgomery van El Alamein zeide jaren geleden (1946) gedurende een voordracht voor studenten:

„Geen Commandant kan het vertrouwen van zijn troepen winnen, tenzij hij hun persoonlijk bekend, en zeer goed bekend is; zij moeten hem vaak zien en hem zo mogelijk horen spreken; hij doet er goed aan, elke gelegenheid aan te grijpen zich door zijn officieren en manschappen te doen horen; het zal hem geen windeieren leggen”.

Het gesproken woord heeft uiteraard de meeste invloed, doch hoe groter het onderdeel, des te vaker zal de commandant zijn toevlucht

moeten nemen tot het geschreven woord. Gedurende de groot-verlofperiode is behoudens het onder 2a gestelde, slechts het geschreven woord mogelijk.

Verder zeide de Veldmaarschalk: „De hedendaagse mannen staan op een ander peil dan voorheen en eisen een meer inzichtelijke behandeling. Zij willen niet langer blindelings door dik en dun, naar een onbekende bestemming worden gevoerd. Daarom zal heden ten dage de commandant verstandig doen zijn mannen altijd precies op de hoogte te houden van wat er van hen gevraagd wordt en welk onderdeel dat vormt van het grote geheel.”

Weliswaar doelde de Maarschalk hier op de oorlogsvoering, op de veldslagen, maar ook op ander terrein zijn die woorden evenzeer van toepassing, zeer zeker t.a.v. de Nederlandse soldaat.

c. Instructieve aanwijzingen, lessen en conclusies, welke zijn getrokken uit de gepasseerde (herhalings) oefeningen, aanwijzingen, gegevens en opdrachten met betrekking tot de komende (herhalings)oefeningen. Deze zullen zich als regel beperken tot de officieren en onder-officieren. Zij moeten dienen om gemaakte fouten te verbeteren, theoretische kennis weer op te frissen, de belangstelling voor het „vak” te onderhouden, zomede om een zo groot mogelijk rendement van de komende oefeningen te verzekeren. Zulks kan worden aangevuld met interessante artikelen over actuele onderwerpen, die gedurende de opleiding onvoldoende of (nog) niet konden worden behandeld. Ook het toezenden van verhandelingen uit de krijgsgeschiedenis, waarin de met groot verlof zijnde commandanten een onderdeel, zoals zij commanderen in actie zien, is hier op zijn plaats.

Groep 2. a. Streekbijeenkomsten.

Deze moeten geheel op vrijwillige basis zijn geschoeid. Vooral door de streekbijeenkomsten zal de samenhang in de hogere eenheid zich moeten uiten, aangezien men thans in de streek nimmer tot onderdelen komt, daarvoor zijn de recruteringsgebieden te zeer gespreid en zijn er te veel lagere eenheden, die vrijwel uit het gehele land worden gerecrueteerd. Toch zou het nuttig kunnen zijn om na te gaan of het mogelijk is de recrutering voor bepaalde eenheden meer dan voorheen streeksgewijze te doen geschieden. Hoe meer men dit bij de recrutering nastreeft, des te meer zullen streekbijeenkomsten het karakter dragen van onderdeelbijeenkomsten en daarmee de belangstelling van de groot-verlofgangers hiervoor stimuleren.

Het is niet mogelijk om bij de streekbijeenkomsten geleidelijk alle leden tot zich te trekken. Niet ieder heeft de gelegenheid of de lust om te komen, terwijl het niet mogelijk is de plaatsbepaling zodanig te regelen, dat het voor iedereen gemakkelijk is om te komen. Dit is echter ook niet nodig. Wanneer op den duur 20 à 30% van de groot-verlofgangers in alle rangen de streekbijeenkomsten van de hogere eenheid bezoeken, dan is daarmee in alle onderdelen een hechte kern verkregen, die naast de andere hier behandelde middelen de gestelijke en morele samenhang in hoge mate ten goede zal beïnvloeden. Het begrip streekbijeenkomsten voor groot-verlofgangers is nog nieuw. Onbekend maakt onbemind. Wij hebben de overtuiging, dat bij de groot-verlofganger niet al te grote weerstanden behoeven te worden overwonnen om de streekbijeenkomsten ten volle aan hun doel te doen beantwoorden.

Eerste eis van de streekbijeenkomst is een goede sfeer, welke er rekening mede houdt, dat we met groot-verlofgangers te doen hebben. Desalniettemin stipte discipline, bij voorkeur allen in uniform. De Minister van Oorlog verleende voorshands reeds zijn goedkeuring, dat deze bijeenkomsten door de dienstplichtigen in uniform worden bezocht, waarvan een zeer ruim gebruik werd gemaakt. Ook de streekbijeenkomsten dienen te staan in het teken van instructieve ontspanning, terwijl ruim tijd moet worden gelaten tot het opnieuw leggen van contacten tussen officieren, kader en manschappen. Bestaande vriendschapsbanden moeten op deze wijze worden onderhouden. Het programma moet met zorg worden samengesteld, aantrekkelijk zijn. Het mag voor de man geen dienstmiddag zijn. Daarnaast zal de leider van deze bijeenkomsten de gelegenheid moeten hebben een bescheiden gastvrijheid ten toon te spreiden. Hier ligt een belangrijke taak van de Dienst Welzijnszorg Leger. De streeksbijeenkomsten zullen in de naaste toekomst een post op de begroting van deze dienst moeten vormen.

Een belangrijke factor speelt bij de streekbijeenkomsten nog een rol. De korte ervaring heeft reeds geleerd, dat verschillende groot-verlofgangers op de bijeenkomst komen, omdat zij iets hebben te vragen. Problemen werden gesteld. Verschillende van deze konden door de commandanten langs de officiële weg worden opgelost of aangebonden. Problemen van algemeen belang konden met de maatregelen van groep 1. ter hand worden genomen. Van groot belang is, als de reacties kunnen worden waargenomen. Dit scheidt vertrouwen.

b. Onderdeelsappèls.

In punt I aanvaardden wij t.a.v. de geoefendheid, dat de groot-verlofgangers eens per twee jaar een herhalingsoefening ondergaan van 30 dagen. In verband met de wisselingen van personeel (vooral officieren en kader) is het echter naar onze mening beslist gewenst, dat het *onderdeel* tenminste één keer per jaar in het onderdeelverband wordt teruggebracht.

Voor de jaren, dat de eenheden niet voor herhalingsoefeningen opkomen, trokken wij hiervoor \pm 15 dagen uit, met de bedoeling het onderdeel *in klein verband* enige malen 3 à 4 dagen per jaar te doen opkomen. Een opkomst van drie dagen achten we reeds voldoende. Bij dit appèl is het geenszins de bedoeling „oefeningen” te houden. Het programma van dit appèl zou kunnen zijn:

1e dag opkomst, nauwkeurige registratie, herinenting, keuring, jaarlijkse inspectie persoonlijke uitrusting, (aanvulling of verwisseling P.S.U.). Exercitie, instructiefilm.

2e dag schieten en infanteriedienst in klein verband (ongeacht welk wapen of dienstvak), ontspanningsavond.

3e dag vertrek.

Het is voor deze opkomst zeker niet nodig, dat wordt „gemobiliseerd”. De mobilisatie uitrusting van het onderdeel kan rustig ter plaatse blijven. Wel is het gewenst, dat ieder militair van een persoonlijk wapen (geweer, pistool-mitrailleur of pistool) wordt voorzien. Uiteraard blijft een andere dagindeling mogelijk. De opkomst der eenheden kan over het gehele jaar b.v. tussen 1 April en 1 November worden gespreid. Het hoogste verband hetwelk hierbij tegelijk op het appèl komt, mag niet

groter zijn dan een bataljon. Met het oog op legeringsaccommodatie kan het zelfs aanbeveling verdienen niet hoger te gaan dan de compagnie. Afgezien van het practische nut van deze appels (inspecties, registratie, herinenting, enz.) zullen deze de herhalingsoefeningen in de daarop volgende jaren in hoge mate ten goede komen, terwijl deze een belangrijk element zullen vormen in de geestelijke en morele samenhang van het onderdeel. Troepen commandanten van hoog tot laag deel uitmakende van de kernstaven kunnen zich laten zien en horen. Het belang hiervan werd reeds eerder uiteengezet. In tegenstelling met de *jaarlijkse* herhalingsoefening van enige weken, is dit geringe aantal appèldagen sociaal zeer zeker te verantwoorden.

c. Bijeenkomsten van Commandanten.

Een der voornaamste factoren van de herhalingsoefeningen is, dat de beschikbare — steeds te korte — tijd intens en nuttig wordt besteed. Dit eist een minutieuze voorbereiding op elk niveau. Bij de mobilisatie eenheden zijn een zeer groot deel van de commandanten, die mede verantwoordelijk zijn voor het intens en efficiënt trainen van de troep, reserve-officieren met grootverlof. Teneinde de herhalingsoefeningen ten volle aan hun doel te doen beantwoorden, is het naar onze mening noodzakelijk dat alle commandanten zich hiervoor terdege voorbereiden en vooraf nauwkeurig worden geïnstrueerd.

Op grond hiervan zal het gewenst zijn alle commandanten tot en met comp., bat. en esk. commandant in de periode voorafgaande aan de herhalingsoefeningen enige dagen onder leiding van de R.C. of Div. C. te verzamelen, teneinde gezamenlijk de oefenprogramma's op te stellen, de uitvoering van de te houden oefeningen te bespreken en opdrachten te geven omtrent hetgeen in de periode tot de herhalingsoefeningen dient te geschieden (o.a. uitwerken oefenprogramma's voor de kleine eenheden). Zulks geschiedde b.v. met machtiging van de Minister van Oorlog, ook in de periode voorafgaande aan de mobilisatie-oefening Drieland en wij zij er van overtuigd, dat zulks zijn rente ruimschoots heeft opgebracht.

Het aantal dagen herhalingsoefeningen hetwelk aan reserve officieren in de toekomst zal worden opgelegd, zal dan met deze maatregel rekening moeten houden.

Hiermede willen wij deze beschouwing beëindigen. Wij achtten het in het belang van ons Leger om de aandacht voor de mobilisabele eenheden te vragen. Ten aanzien van de legervorming, opleiding, oefeningen, enz. zijn na 1945 geleidelijk nieuwe wegen gevolgd, welke zich aanpasten aan de hogere en gewijzigde eisen, die aan moderne oorlogseenheden moeten worden gesteld.

De maatregelen en methoden met betrekking tot de mobilisabele eenheden hebben hiermede nog geen gelijke tred gehouden. Ook hier zullen nieuwe wegen moeten worden gevolgd om te voorkomen, dat het mobilisabele leger van de toekomst evenals in 1939/'40 een teleurstelling wordt. Mede en vooral door de invoering van het aanvullingssysteem, waardoor geen organieke eenheden meer met groot verlof worden gezonden, zullen de maatregelen er op gericht moeten zijn nieuwe verbanden te vormen en de geoefendheid van individu en eenheid op peil te houden.

Vuurleiding

voor lichte luchtdoelartillerie

door Ir D. H. G. BRETHOUWER, *Res. Luit.-Generaal v. d. Techn. Dienst*

Toen na de oorlog bleek, dat de snelheden van de vliegtuigen in sterke mate toenamen, zagen de luchtdoelartilleristen zich voor nieuwe problemen geplaatst. Bij de lichte luchtdoelartillerie (om de gedachten te bepalen, thans tot een kaliber van 75 mm) kon worden vastgesteld dat, bij vliegtuigsnelheden tot aan de geluidssnelheid (± 330 m/sec) de trefkans, indien gebruik gemaakt werd van de eenvoudige hulpmiddelen voor de richter en van lichtspoormunitie, zó gering werd, dat van een verantwoord schieten geen sprake meer kon zijn. Wilde men bij nacht vuren, dan moest gebruik worden gemaakt van zoeklichten of wel in den blinde worden gevraagd.

De geschutconstructeurs van mitrailleurs en kanonnen van 12.5, 20, 30, 40, 57 en 75 mm stelden zich tot taak hun geschut die bedieningsnelheid te geven, die het mogelijk zou maken de snelle doelen onder alle omstandigheden te bevuren. Veelal werd de lichtspoormunitie gehandhaafd, faute de mieux. Want lichtspoor is op zich zelf een nadeel aangezien de lichtspoor ruimte vraagt, die uit een oogpunt van uitwerking van het projectiel beter besteed kan worden voor springstof. De vliegtuigen werden steeds robuster geconstrueerd, zodat een enkele treffer van munitie van klein kaliber niet meer dodelijk werd.

Zou het luchtruim tot een hoogte van nul tot ± 4000 meter, behoudens de bestrijding door de eigen vliegtuigen, aan de vijandelijke vlieger worden gelaten?

Er bestond de mogelijkheid vuurschermen te leggen, doch de ervaring had geleerd, dat het nut hiervan zeer gering was, terwijl het leidde tot een zo hoog munitieverbruik, dat hieraan niet meer tegemoet kon worden gekomen.

Men dient dit laatste niet alleen te bezien uit een oogpunt van de productiemogelijkheden (op dit gebied kan veel geschieden!) doch ook uit oogpunten van aanvoercapaciteit en slijtage van het geschut.

Het probleem van de lichte luchtdoelartillerist werd: gevraagd de middelen om vliegtuigen met snelheden tot die van de geluidssnelheid, zowel bij dag als bij nacht op hoogte tot ± 4000 meter, te bestrijden met een zo gering mogelijke hoeveelheid munitie.

Er is hier in de probleemstelling gesproken van „snelheden tot die van de geluidssnelheid”, is dit niet te beperkt? Dezerzijds wordt vermeend van niet, ook al wordt de „geluidsbarrière” doorbroken. Het gaat om operationeel werkende vliegtuigen op lage of betrekkelijk lage hoogten. Van alle vliegtuigaanvallen zijn die op zeer lage hoogten bijzonder gevaarlijk voor de verdediger, doch aan de andere kant kan verwacht worden, dat de vlieger, wil hij met succes zijn opdracht volbrengen, voor niet te overbruggen moeilijkheden wordt geplaatst, indien hij operationeel zou moeten vliegen met een snelheid boven die van de geluidssnelheid.

De snelheidszone van rond 300-400 m/sec is dusdanig kritiek voor het vliegtuig, dat het weinig zin heeft hiermede rekening te houden.

Bij snelheden boven 400 m/sec treden voor het vliegtuig andere moeilijkheden naar voren, bv. hoge temperaturen en brandstofverbruik zodat, voorzichtig gezegd voor het eerste decennium, „snelheden tot die van de geluidssnelheid” niet als een beperking voor de luchtdoelartillerist bij de vliegtuigbestrijding worden gezien. Het ligt buiten het bestek van dit artikel de rechtvaardiging van de meest doelmatige kaliberkeuze te onderzoeken; in de verdere beschouwing wordt er van uitgegaan, dat deze keuze is gevallen op 40, 57 of 75 mm.

Wil het gestelde probleem doeltreffend opgelost worden, dan moet de lichte luchtdoelartillerie van vuurleidingapparatuur worden voorzien. Dergelijke apparatuur kan altijd vierdelig worden gezien: een deel dat waarschuwt voor de aanwezigheid van een doel, een tweede deel dat van het gekozen doel bepaalt de afstand en richting(en), een derde deel dat uit de gemeten doelscoördinaten de snelheid van het doel bepaalt en een vierde deel dat, rekening houdende met de ballistische gegevens van de schootstafelbanen en de z.g. dag-invloeden, de gegevens voor het kanon bepaalt en deze doorgeeft aan dit kanon of de batterij. De techniek biedt daartoe des te meer mogelijkheden omdat gebruik kan worden gemaakt van de ontwikkelingen tijdens en na de oorlog, met name van de radar en van de servo-systemen. Voor de lichte luchtdoelartillerie is het laagvliegende vliegtuig het doel bij uitstek, zodat het waarschuwings- en verkenningssysteem van de vuurleiding hiervoor in het bijzonder geschikt moet zijn.

De toepassing van de radar in de vuurleidingapparatuur heeft op velen verwarrend gewerkt. In wezen vervangt de kanonradar de afstand- of hoogtemeter (en de optische richtmiddelen), zoals wij die vóór de oorlog kenden. Evenzeer als het voor de oorlog onjuist was de afstand- of hoogtemeter met „de vuurleiding” te vereenzelvigen, evenzeer is het onjuist de radar gelijk te stellen met de vuurleiding. Het was niet alleen in Nederland waar een dergelijke verwarring optrad, ook in het buitenland deed zich dit voor.

Eén zaak werd vergeten: vuurleidingapparatuur is een artilleristisch samenstel van toestellen of instrumenten en het dient aan de praktische artillerist te worden overgelaten de verschillende samengestelde factoren van het gecompliceerde geheel af te wegen, te beoordelen en het geheel te toetsen aan het tactische gebruik van de hem ter beschikking staande hoofdinstrumenten: de batterij of het kanon, met de daarbij behorende munitie. Natuurlijk dient de artillerist gebruik te maken van de daarvoor opgeleide (niet artilleristische) deskundigen op electrisch of electronisch gebied om het onderhoud en de gebruiksvaardigheid van bv. de radar te verzekeren.

In het buitenland gaat men wel zover, dat de aanschaffing van vuurleidingapparatuur in handen is gelegd van personeel van de verbindingdienst (Signals) en gelet op het vorenstaande kan dit niet juist geacht worden. Het volgende moge zulks nog duidelijker aan de dag brengen.

De artillerist zal zich realiseren, dat met de keuze van een doelmatig vuurleidingsysteem voor de lichte luchtdoelartillerie de lichtspoor-munitie dient te verdwijnen. Een belangrijke beslissing! Immers, door het laten vervallen van de lichtspoor wordt de mogelijkheid gegeven bij behoud van hetzelfde kaliber, het projectiel belangrijk te verbeteren,

zowel ballistisch als in zijn uitwerking. En aan het laatste bestaat grote behoefte!

Het mag als een gelukkige omstandigheid aangemerkt worden, dat de toepassing van vuurleidingapparatuur bij de lichte luchtdoelartillerie kan leiden tot verbetering van het projectiel.

Bij de middelbare en zware luchtdoelartillerie was, ook voor de oorlog, vuurleiding een vertrouwd begrip. Wanneer men nu besluit tot invoering van vuurleiding bij lichte luchtdoelartillerie, dan kan het vuurleidingsysteem zonder meer gecopieerd worden, van dat van de middelbare of zware luchtdoelartillerie? Ongetwijfeld niet en als men zich afvraagt hoe het dan wel dient te geschieden, dan moet het tactische gebruik van de lichte luchtdoelartillerie het uitgangspunt zijn. Als altijd „L'arme de l'Artillerie est le projectile” en in principe is het projectiel de bepalende factor voor het tactisch gebruik. Hoe kleiner het kaliber is, des te groter worden de moeilijkheden om het projectiel te voorzien van een uurwerk- of nabijheidsbuis. Voor zover schrijver dezes bekend is, kan men bij een kaliber beneden 75 mm nauwelijks meer denken aan de toepassing van deze buizen en wel om twee redenen: aan de ene zijde is het technisch niet of vrijwel niet mogelijk deze buizen zo klein te construeren, dat ze op projectielen van 40 of 57 mm kunnen worden geplaatst, aan de andere zijde, indien zulks zou gelukken, nemen ze in de lengte dan zoveel ruimte in, dat het rendement van het springende projectiel te sterk zou dalen. Het streven is juist bij de kleine kalibers het rendement zo hoog mogelijk op te voeren, zodat niets anders overblijft dan een (zo klein mogelijke) schokbuis. Doch daarmee kan het projectiel slechts werken door rechtstreekse treffers op het vliegtuig. Hieruit volgt, dat een juistheidsvuur tot in de hoogste graad moet worden afgegeven. *Aan het vuurleidingsysteem van de lichte luchtdoelartillerie dienen derhalve de hoogste eisen van nauwkeurigheid gesteld te worden.*

Men denkt wel dat het kanon hieraan enigszins tegemoet komt, doordat per tijdseenheid een groter aantal schoten dan bij de zwaardere kanonnen wordt afgegeven. Indien we uitgaan van een aantal van bv. 240 schoten per minuut, dan kan dus elke $\frac{1}{4}$ seconde een projectiel het doel bereiken. Doch met vliegtuigsnelheden van 200 resp. 300 m/sec legt het vliegtuig in die tijd 50 resp. 75 meter af. In het algemeen gesproken zijn de gegevens voor het schot ten tijde t onbruikbaar voor het schot $t + \frac{1}{4}$ sec. Dit betekent dat alleen die vuurleiding bruikbaar is, die continu de schietgegevens bepaalt.

Vóór de oorlog was, bij gebruik van de hoogtemeter, aan de eis van continuïteit van gegevens bezwaarlijk te voldoen en we zien nu dat de radar, hoewel in principe dezelfde gegevens verschaffend, meer kan geven, nl. een continue informatie. Deze continuïteit is op haar hoogst indien de radar altijd op het doel gericht blijft, hetgeen bereikt wordt, indien de radar automatisch gericht blijft (z.g. auto-follow). Voor licht luchtdoelgeschut is de auto-follow radar in hoge mate gewenst. Bij goed zicht is optisch volgen in speciale gevallen nog steeds noodzakelijk.

Lichte luchtdoelartillerie is door haar aard mobiele artillerie. Het tactisch gebruik brengt met zich mede, dat ze veelvuldig van stelling zal moeten verwisselen en dat zulks snel zal moeten geschieden.

Terecht zal daarom de artillerist eisen, dat de vuurleidinginstallatie niet alleen de beweeglijkheid van het kanon bezit, doch ze mag ook niet vertragend werken. Nu vraagt een kanon of een sectiegeschut de nodige tijd op zich zelf om tot vuren-gereed te geraken. Die vuurleidinginstallatie, die niet meer tijd nodig heeft om gereed te zijn dan het geschut, werkt niet vertragend op de totale gereedheid. Aan de andere kant behoeven geen eisen gesteld te worden aan de vuurleidinginstallatie, die tot kortere tijden zou leiden dan het geschut nodig heeft. Uiteraard dient de installatie geschikt te zijn voor het gebruik te velde onder wisselende weersomstandigheden. De benodigde tijd om een vuurleidinginstallatie tot gereedheid te brengen, wordt in hoge mate bepaald door de tijd die nodig is om de kabelverbindingen aan te leggen. Op blz. 2 wezen wij op de vier delen van de apparatuur en deze dienen onderling en met het kanon (de kanonnen) te worden verbonden.

Waar-	<u>kabel</u>	Richt-	<u>kabel</u>	Richt-	<u>kabel</u>	Reken-	<u>kabel</u>	Kanon
schuwing		toestel		klok		tafel		
Deel 1		2		3		4		

Uit tactische overwegingen zullen de delen 2, 3 en 4 niet in de onmiddellijke nabijheid van het kanon worden opgesteld en men dient dan ook altijd rekening te houden met de vrij lange tijd, die nodig is om de rekentafel met het kanon te verbinden. Ik kan mij voorstellen, dat in de praktijk bepaald kan worden hoeveel tijd nodig is om het kanon tot vuren gereed te maken; eveneens kan bepaald worden hoeveel tijd men gemiddeld nodig heeft om x meter kabel uit te leggen.

Zo mogelijk dient x niet zo groot te worden genomen, dat de tijd voor het uitleggen groter is dan de tijd voor de gereedheidsstelling van het kanon.

De tijd om 2 met 3 en 3 met 4 aan te sluiten is gelijk aan nul, indien deze verbinding permanent is. Tactisch verdient zulks derhalve de voorkeur, tenzij in bepaalde gevallen uit andere tactische overweging het gewenst wordt geacht 2 afzonderlijk op te stellen. 3 en 4 zullen steeds als een eenheid behandeld worden.

De aansluiting van 1 naar 2 hangt af van de meest geschikte plaats voor 1. Men zal steeds streven naar korte verbindingen, doch het is zeer de vraag of zulks kan en wel omdat 1 zo mogelijk voor meer kanonnen of sectiën zal gebruikt worden. Het toepassen van de afzonderlijke waarschuwings- of acquisitieradar vermindert de mobiliteit. Het gebruik van één acquisitieradar voor meer vuurleidinginstallaties schept organisatorische problemen: (kabel-) verbindingproblemen. Om deze redenen is voor lichte luchtdoelartillerie een eigen acquisitie noodzakelijk.

Bij de beschouwing van de benodigde tijd voor het in gereedheid brengen dient men ervan uit te gaan, dat slechts het bedieningspersoneel van de vuurleidinginstallatie hiervoor beschikbaar is. Het aantal bedieningsmannschappen dient in principe zo gering mogelijk te zijn; indien de installatie aan moderne eisen voldoet, zal men een gering aantal nodig hebben. We mogen de eis stellen, dat de installatie een psychotechnische gevechtzekerheid bezit. Dit is de zekerheid, dat indien door psychologische omstandigheden tijdens het gevecht de menselijke bedieningsschakels dreigen uit te vallen „mental blackout”, het gehele systeem op de meest kritieke ogenblikken toch zo goed mogelijk automatisch blijft functioneren.

Behalve het uitleggen van de kabels moet het bedieningspersoneel zorg dragen voor de oriëntering van de toestellen, terwijl de nodige gegevens bij de rekentafel moeten worden ingesteld. Uit een en ander volgt wel, dat het leggen van de kabelverbindingen kan leiden tot het niet gewenste vertragende element.

De eis van gebruik te velde vraagt een robuuste bouw zonder dat zulks leidt tot te grote gewichten. Men zal evenwel de eis van gering gewicht niet moeten overdrijven. De installatie zal op een zo gering mogelijk aantal wagens (bij voorkeur één wagen) moeten worden vervoerd met een beweeglijkheid, die niet achterstaat bij die van het kanon of het daarbij behorende aggregaat. De beweeglijkheid gaat een bijzondere rol spelen in het terrein. Indien het gewicht op één wagen te groot wordt voor de verplaatsing in het terrein zal de mogelijkheid aanwezig moeten zijn de wagen in twee delen te verdelen, teneinde deze afzonderlijk te kunnen verplaatsen.

De bedrijfszekerheid dient tot het uiterste te worden opgevoerd. Dit is een zware doch noodzakelijke eis. Noodzakelijk, omdat gedurende de weinige seconden dat de installatie daadwerkelijk wordt gebruikt, geen weigeringen mogen voorkomen. De eis is bijzonder zwaar omdat de elektronische apparatuur als bv. de radar nog steeds niet zo geconstrueerd kan worden, uit een oogpunt van bedrijfszekerheid, als bv. de hoogtemeter of andere mechanische apparatuur. Indien men bedenkt, dat o.a. ten gevolge van de hoger genoemde continuïteitseis het noodzakelijk is gebruik te maken van verschillende elektrische elementen, die de servo-techniek nodig heeft, zoals maglips of selsyns, versterkers, dan is het streven begrijpelijk het aantal elementen zo gering mogelijk te maken¹⁾. Want de ervaring heeft geleerd, dat de elektrische en elektronische onderdelen en schakelingen uit een oogpunt van bedrijfszekerheid moeilijk de concurrentie kunnen weerstaan met mechanische overbrengingen. Uit een en ander volgt wel, dat als een keuze mogelijk is (deze is er niet bij bv. de radar) de voorkeur gegeven wordt aan mechanische apparatuur. Deze voorkeur is slechts dan gerechtvaardigd, indien hierdoor niet andere ernstige nadelen in de plaats zouden treden. We zullen in het kort nagaan of deze nadelen aanwezig zijn. Of zijn er nog andere voordelen? Het richttoestel bepaalt continu de coördinaten van het doel. In de richtklok worden de snelheidscomponenten bepaald uit de veranderingen van de ingestuurde coördinaten en met deze snelheidscomponenten worden berekeningen uitgevoerd in de rekentafel.

Het maken van de berekeningen kan op twee wijzen geschieden nl. elektrisch of mechanisch. Een belangrijk gegeven dat continu moet worden verkregen is de vluchttijd van het projectiel tot het doel. Bij luchtdoelvuur is deze vluchttijd steeds afhankelijk van twee gegevens bv. van de elevatie en de afstand, of van de horizontale afstand en de hoogte. Wiskundig gezegd: de vluchttijd is een functie van twee onafhankelijk veranderlijken. Het is niet mogelijk hier uiteen te zetten hoe de techniek van het elektrisch rekenen verloopt, doch één zaak worde vermeld: bij het elektrisch rekenen is het niet mogelijk een functie van twee onafhankelijk veranderlijken rechtstreeks te bepalen; een derge-

¹⁾ Men leze b.v. het zeer waardevolle artikel „Electronics - too tough for GI's?" (Antiaircraft Journal, vol. 96 (1953), Nov./Dec., pp. 13—16.

lijke functie kan slechts door benadering worden verkregen. Zulks moge worden gezien als een ernstig nadeel van het electricisch rekenen, want dit leidt tot schade aan de nauwkeurigheid. Dit wreekt zich in het bijzonder bij het berekenen van ballistische correcties, daar het functionele verband bepaald gecompliceerder is dan bv. van de vluchttijd. Bij het rekenen volgens een mechanisch systeem kan zonder moeite gezorgd worden, dat exacte oplossingen worden verkregen.

Principieel neemt men derhalve bij de toepassing van een electricisch rekensysteem genoegen met een geringere nauwkeurigheid dan bij die van een mechanisch systeem. Er wordt wel naar voren gebracht, dat als een onderdeel van het mechanisch systeem (bv. de camoïde) slijt, de nauwkeurigheid snel terugloopt. Dit is juist, maar de praktijk leert, dat deze slijtage niet optreedt! Het electricisch rekenen heeft, zowel in Nederland als daarbuiten, blijkbaar een magische aantrekkingskracht. Het geldt als modern en dus is het beter. Ik zag onlangs een afbeelding van een stoel, die tevens als klerenhanger kon gebezigd worden. Dat was een zeer moderne stoel. Doch ik ben zo ouderwets, dat ik de voorkeur geef aan gewoon-maar-een-stoel. Over smaken valt niet te twisten, maar als wij ons begeven op het zo exacte terrein van het berekenen van gegevens, dan dient niet de smaak bepalend te zijn, doch de exactheid van de uitkomst.

Het zou evenwel zo kunnen zijn, dat het electricisch rekenen met offering van een zekere nauwkeurigheid het tactische voordeel geeft van geringer gewicht en volume dan bij het mechanisch rekenen. *De praktijk leert dat zulks nauwelijks het geval is.* Immers het gaat hier niet om de vergelijking van enkele rekenelementen op zich zelf doch om de totale samenbouw met de servo-elementen, de electricische leidingen, de kasten die de nodige stijfheid moeten bezitten, de kabels, de radar met zijn antenne, enz. enz.

Men brengt verder wel naar voren dat het vervaardigen van de electricische rekenapparatuur een veel eenvoudiger zaak is dan van de mechanische. Misschien is dit wel juist als men bepaalde onderdelen van zo'n apparaat met elkander vergelijkt. Doch is het beslissend voor de tijd en het vakmanschap om vuurleidingapparatuur af te leveren? Ik meen het zo te kunnen zeggen: het in fabricage nemen van vuurleidingapparatuur is op zich zelf niet zo moeilijk, maar het afleveren! Ja! dit is een geheel andere zaak. Als alle elementen vervaardigd zijn en men gaat dan over tot het monteren en samenbouwen en men schakelt daarna de hoofddelen, dan eerst blijkt of de functionele opgave is opgelost. Dat is moeilijk, daarbij ontstaan verrassingen, waartegen men slechts is opgewassen, indien men over grote ervaring beschikt en dan is het niet meer bepalend of in de keten van het geheel op electricische of op mechanische wijze gerekend wordt. Met dien verstande evenwel, dat men a priori kan weten dat de totale nauwkeurigheid electricisch rekenend geringer zal zijn dan mechanisch rekenend.

Van bijzonder belang bij een vuurleidingsysteem is het optreden van de ruis en wel met het oog op de moderne afstandsbesturing van het kanon. Onder ruis wordt verstaan het verschijnsel, dat gegevens „bevend” naar voren treden. In plaats van de rechte lijn ontstaat een slingerlijn. (U kent het verschijnsel ongetwijfeld bij de radio-ontvangst). Het vangt aan bij de gegevens die de radar verschaft en deze worden

verwerkt door middel van servo-elementen, door tandwielen en andere overbrengingsmiddelen, door versterkers, maar overal treedt ruis op. De artillerist heeft daarom grote belangstelling voor de ruis, omdat de eindgegevens die naar het kanon worden overgebracht evenmin ruisvrij zijn. Als de ruis groot is kunnen we dit zien, doordat de loop van het kanon zich niet rustig verplaatst, doch steeds in trilling is. Dat betekent een onnauwkeurigheid bij het afgeven van het schot of wel slijtage en oversturing.

Het is dan ook duidelijk, dat er ernstig naar gestreefd wordt de ruis zo gering mogelijk te doen zijn. Te dien aanzien zijn metingen mogelijk en bij het beoordelen van vuurleidingsystemen speelt het ruisgetal een belangrijke rol.

Het toepassen van mechanische elementen in plaats van elektrische stelt ons op elegante wijze in de gelegenheid, vooropgesteld dat deze elementen een goede nauwkeurigheidsgraad bezitten, minder ruis te verwekken. Ook in dit opzicht is dus voorzichtigheid geboden om zonder meer enthousiast te zijn voor het elektrisch rekenen.

De opmerking moge worden gemaakt, dat er een vrij grote spraakverwarring bestaat ten aanzien van de benaming van het rekensysteem. Velen spreken van elektronisch rekenen wanneer zij elektrisch rekenen bedoelen. In een advertentie van een Amerikaans tijdschrift²⁾ over de Skysweeper wordt vermeldt: „electronic computer dictates future target position to gun” terwijl bekend is dat de computer (het rekentoestel) o.a. de mechanische „ballistic cam” (camoïde) gebruikt. Voor zover ons bekend is, bestaat voor luchtdoelartillerie nog geen elektronisch rekenend toestel, d.w.z. dat de berekeningen worden verricht met elektronenbuizen. De elektrische berekening geschiedt door middel van weerstanden, condensatoren e.d. In elke vuurleiding wordt, ten behoeve van de servosystemen, gebruik gemaakt van versterkers en dit zijn elektronische elementen.

Wat de luchtdoelartillerist meer zal interesseren dan het zo juist vermelde, is de vraag: hoe groot is de tactische tijdsfactor? Onder tactische tijdsfactor wordt verstaan de totale tijd, die nodig is om het systeem, van de gemiddelde rustpositie uit, op een verkend doel te richten en de nodige metingen en berekeningen uit te voeren tot het moment van het afvuren van het eerste — nauwkeurig gerichte — schot. Ongetwijfeld is het van het grootste belang, dat de tactische tijdsfactor zo klein mogelijk zij en wel omdat de totale beschikbare tijd om te vuren dikwijls zeer gering is en de tactische tijdsfactor kan deze tijd nadelig beïnvloeden. Hierover zijn tal van — overigens interessante — berekeningen te maken, doch wij zullen ons in dit artikel niet op dit gebied begeven. Dergelijke berekeningen doen zien, dat het altijd van belang is het doel op zo groot mogelijke afstand „op te vangen” en als het kan, vuur te openen op de maximum schootsafstand. Maar er zullen zich gevallen voordoen dat het doel — vooral het laagvliegende vliegtuig — eerst op betrekkelijk korte afstand ontdekt wordt en dan dient de tactische tijdsfactor niet zo groot te zijn, dat men niet meer tot vuuropening komt.

Men zegt wel dat nu juist het grote voordeel van het elektrisch rekenen aan de dag treedt. Die rekenwijze zou veel sneller zijn dan de

2) „Combat Forces”, vol. 4 (1954), May, p. 10.

mechanische. Dit moet evenwel naar het rijk der fabelen worden verwezen. Neen, in het bepalen van de gegevens voor het eerste (en de volgende) schot(en) spelen andere factoren een veel belangrijker rol dan het feit van de vrijwel gelijke berekeningssnelheden volgens de twee zojuist genoemde systemen. Op deze factoren moeten we iets dieper ingaan.

Het cardinale probleem van de vuurleiding is het doen van de predictie waar het vliegtuig zich zal bevinden als het projectiel te bestemder plaatse („le rendez-vous dangereux") aankomt. Een dergelijke predictie is slechts mogelijk indien we de veronderstelling maken dat het vliegtuig gedurende de vluchttijd van het projectiel een gegeven baan beschrijft. Zo'n gegeven baan kan bv. zijn een cirkel, een ellips of de rechte lijn.

Bij het vuren van de lichte luchtdoelartillerie heeft het alleen zin de beweging volgens de rechte lijn te beschouwen. Indien men nu met korte tijdsintervallen de coördinanten van het vliegtuig bepaalt, volgen hieruit constanten van de beweging, zg. parameters. Als deze parameters bepaald zijn worden ze uitgebuit! Aan de ene zijde worden ze gebruikt om dienst te doen bij de bepaling van de ontbondenen van de snelheden en via een rekensysteem van de vluchttijd, aan de andere zijde worden ze, *bij een goed vuurleidingsysteem*, teruggevoerd naar de radar waardoor deze een automatisch voorinstelling krijgt. Dit is van groot belang bv. bij de „mental blackout", of bij de tijdelijke verdwijning van het doel door „window", regenwolken of dergelijke.

Er is nog een andere omstandigheid, die de voor-insturing van de radar belangrijk maakt. De radar auto-follow werkt zodanig, dat deze zich zelf corrigeert wanneer de directe reflectie op het vliegtuig verloren zou gaan. Doch de radar kan niet verhinderen, dat de radar-straal het ene ogenblik op het voorste deel, het andere ogenblik op het achterste deel van het vliegtuig terugkaatst. Dit veroorzaakt de radarjitter (U vergeve mij dit jargon!), een onregelmatigheid in de bepaling van de verlangde gegevens: afstand en richting. Door de voor-insturing wordt de jitter min of meer uitgevlakt, de radar loopt rustiger, de gegevens komen gemakkelijker verwerkbaar (en gemiddeld juister) binnen. Die gegevens kunnen leiden tot een juiste predictie en daarin bestaat de enige mogelijkheid om het schot welgericht af te geven.

De methoden waardoor uit de fluctuerende gegevens (radarjitter) de snelheden worden bepaald, zijn van groter belang dan het toepassen van een electrisch of een mechanisch rekensysteem. De informatie theorie leert dat de nauwkeurigheid waarmede de snelheden uit de fluctuerende gegevens worden bepaald, afhankelijk is van de meettijd en dat voor het verkrijgen van een bepaalde nauwkeurigheid een zeker tijdsinterval noodzakelijk is.

Deze factoren dienen in het oog gehouden te worden indien men over de tactische tijdsfactor spreekt en het behoeft dan ook niet te verwonderen, dat ik deze stel op 6 à 8 seconden. Geeft men belangrijk minder op, b.v. 2 seconden, dan wordt blijkbaar iets anders bedoeld.

Op een moderne vuurleidinginstallatie voor lichte luchtdoelartillerie moet meer dan één kanon kunnen worden aangesloten. De tactische eisen brengen met zich mede, dat een aantal van 3 kanonnen als een maximum kan worden beschouwd. Aan deze eis kan worden voldaan,

doch de practische artillerist zal zich wel rekenschap moeten geven van de consequenties. Indien op het rekentoestel één kanon is aangesloten zal als regel tussen kanon en rekentoestel een zodanige onderlinge afstand bestaan dat voor de daardoor ontstane parallax moet worden gecorrigeerd. Het rekentoestel behoort daarvoor te zijn ingericht en niet alleen zodanig, dat het geometrische vraagstuk correct wordt opgelost, doch ook dat de vluchttijd in verband met de plaats van het kanon wordt berekend. Zou dit laatste niet geschieden dan wordt een foutieve predictie gemaakt.

Worden meer kanonnen op het rekentoestel aangesloten dan treedt het parallax vraagstuk steeds naar voren. Het is niet aanwezig indien het tweede c.q. derde kanon op een geringe afstand bv. niet meer dan 10 m van het eerste kanon wordt opgesteld. Stelt men het tweede of derde kanon niet in de nabijheid van het eerste kanon op dan is de enige juiste oplossing dat ook voor het tweede (derde) kanon een afzonderlijk rekentoestel wordt gebezigd. Men kan dit een dure oplossing vinden en omzien naar iets anders. Verschillende (benaderings-) methoden zijn mogelijk b.v. de enige rekentafel berekent voor het zwaartepunt van de opgestelde stukken geschut. Bij alle kanonnen wordt dan foutief gerekend. Een andere oplossing is dat men tussen het rekentoestel en het tweede (derde) kanon een parallax correcteur plaatst. Deze correcteur berekent de meetkundige correcties en de daarmede verband houdende correcties op de vluchttijd. Op die manier kunnen wellicht aannemelijke uitkomsten worden verkregen ware het niet dat in het algemeen het onaangename verschijnsel bestaat, dat de aanvangssnelheden van de kanonnen onderling verschillen.

Het rekentoestel is geconstrueerd voor de ballistische gegevens volgens de schootstafel en het is mogelijk te corrigeren voor o.a. een afwijkende aanvangssnelheid. Uiteraard kan men slechts één vaste afwijking op een bepaald ogenblik introduceren. Indien deze geldt voor kanon no. 1 en niet voor kanon no. 2 of no. 3 dan kunnen voor deze laatste kanonnen ernstige fouten gemaakt worden. Een goede geometrische oplossing van het parallax vraagstuk helpt hieraan niets.

De opmerking wordt wel gemaakt, dat het te duur is op één vuurleidingsstelsel slechts één kanon aan te sluiten. We moeten er nu eenmaal van uitgaan, dat één vuurleidingsstelsel slechts één doel tegelijk kan volgen. De vraag rijst of het verantwoord is tegen dit ene doel twee (of drie) kanonnen in te zetten. Dit zal het niet zijn wanneer in het algemeen gemiddeld met één kanon de taak kan worden volbracht. We moeten dus voorzichtig zijn en ook antwoord vragen of het niet te duur is twee (drie) kanonnen op één systeem aan te sluiten. Ik geloof dat het niet mogelijk zal zijn dergelijke vragen definitief te beantwoorden, dan nadat men uitgebreide proeven genomen heeft.

Teneinde zeker te zijn, dat de vuurleidingapparatuur onder alle omstandigheden van koude, hitte, regen en na vervoer bruikbaar zal zijn, worden voor de aflevering tal van onderzoeken gedaan en proeven genomen. Men behelpt zich thans door als beproevingsvoorschriften te nemen bv. K 114 „Interservice Specifications for Telecommunication Equipment”. We moeten hierbij opmerken, dat het in wezen niet aangaat beproevingsvoorschriften die voor bv. radiotoestellen zijn gemaakt zonder meer toe te passen op vuurleidinginstallaties. Het lijkt nood-

zakelijk, dat zo spoedig mogelijk in internationale samenwerking goede voorschriften worden gemaakt. Daarbij late men toch vooral het gezonde verstand werken! Als men weet dat een wagen niet blootgesteld kan worden aan versnellingskrachten van drie maal het gewicht dan lijkt het niet aanvaardbaar de daarop geplaatste toestellen te beproeven op versnellingen die overeenkomen met zestien maal het gewicht.

Over het beproeven van vuurleidinginstallaties is voorzeker het laatste woord nog niet gezegd. Voorop staat naar mijn mening, dat de beproevingsmethodes objectief dienen te zijn. De praktische artillerist zal redeneren: geef mij de installatie, sluit die aan op het kanon, we zullen schieten en dan constateren of de installatie goed is. Doch deze methode is niet objectief, want men mag de onbekendheid van de werkelijke aanvangssnelheid van het afgeschoten projectiel, de onbekendheid van de atmosferische omstandigheden, de spreiding van de schoten, de slijtage van het kanon, om maar enkele omstandigheden te noemen, niet toerekenen aan de vuurleidinginstallatie.

Men kan het kasregister niet verantwoordelijk stellen voor een depreciatie van de munt, voor hoge prijzen of voor falsificaties.

In het bovenstaande zijn enkele onderwerpen van de vuurleiding voor lichte luchtdoelartillerie behandeld. Schrijver dezes is zich zeer wel bewust, dat het gehele onderwerp niet in al zijn facetten noch dat de vermelde delen uitputtend zijn behandeld. Moge het een bijdrage zijn voor de vermeerdering van de kennis van het zo belangrijke vraagstuk van de vuurleiding voor lichte luchtdoelartillerie.

Indien dit vraagstuk goed wordt opgelost dan kan deze oplossing strekken tot een bijdrage aan de bouw van de Koninklijke Landmacht.

125-Jarig bestaan der Garderegimenten Grenadiers en Jagers

Het 125-jarig bestaan der Garderegimenten Grenadiers en Jagers op 7 Juli 1954 is met vele militaire plechtigheden, feestelijkheden, sportwedstrijden enz. gevierd. Op de hoogtijdag 7 Juli heeft H.M. de Koningin, vergezeld van Z.K.H. Prins Bernard te 's-Hertogenbosch een schitterend defilé van beide garderegimenten afgenomen, waarbij de Commandant van het 1e Depot Infanterie, Kolonel G. J. Wulforst, de regimentscommandanten, Luitenant-Kolonel der Grenadiers J. P. F. van der Horst en Luitenant-Kolonel der Jagers F. C. C. von Lindheim en vele andere officieren, benevens de Koninklijke Militaire Kapel en beide erecompagnieën de klassieke uniformen droegen. Op het omslag van dit nummer een foto van het defilé.

Ter gelegenheid van dit jubileum heeft Hare Majesteit de volgende onderscheidingen toegekend: Kolonel A. van Santen: Adjudant i.b.d. van Hare Majesteit; Luitenant-Kolonel J. J. C. Baron Taets van Amerongen: officier in de Orde van Oranje-Nassau, de adjudant O. O. van Seben en De Laurier, ere-medaille van die Orde en voorts de volgende titulaire rangsverhogingen: J. C. Wagner reserve Luitenant-Generaal, Ir F. F. M. Wirtz en J. Moorman, reserve Kolonel.

De eerste wereldoorlog

door B. KONING, Kolonel van de Generale Staf.

EEN TERUGBLIK, EEN WAARSCHUWING EN EEN OPROEP

Volkomen bezet door de zorgen van het heden en voor de toekomst, zullen weinigen zich hebben gerealiseerd, dat het op 1 Augustus 1954, veertig jaar geleden is, dat de 1e wereldoorlog uitbrak. Een oorlog, die — na zijn beëindiging — de kiem voor de tweede wereldoorlog met zich meebracht en de ongelukzalige voorwaarden schiep voor een mogelijke derde wereldstrijd. Wellicht is daardoor geen oorlog ter wereld van zo verstrekkende en ingrijpende betekenis geweest als de wereldbrand van 1914-1918.

Wij zullen ons niet in de oorzaken van deze strijd verdiepen. Geconstateerd kan worden, dat in de zomer van 1914 de toenmalige grote mogendheden tot de tanden gewapend tegenover elkaar stonden. Geen enkele ervan had een welbewust complot gesmeed om een oorlog uit te lokken, maar niettemin leefden allen in een oorlogssfeer en allerwege hield men rekening met de grote mogelijkheid, dat een oorlog zou kunnen uitbreken. De zware verantwoordelijkheid van de ramp die de mensheid zou treffen bij het uitbreken van een grote oorlog, had tot dusverre de grote mogendheden nog doen samenwerken voor het behoud van de vrede. Immers men wist, dat wanneer ergens een lont in het Europese kruitvat zou worden geworpen, dit een algemene explosie zou geven. Een gelocaliseerde oorlog zoals 1864, 1866 en 1870-'71 te zien hadden gegeven was niet meer denkbaar. Het stond met vrijwel aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vast, dat wanneer in een losbrekend conflict slechts één grote mogendheid partij zou zijn, dat conflict automatisch de oorlog tussen de twee groepen van staten waarin Europa verdeeld was, zou ontketenen. Die groeperingen — Duitsland en Oostenrijk aan de ene kant en Frankrijk met Rusland ter andere zijde, met een onbetrouwbaar Italië en een formeel nog vrijstaand Engeland — waren er inderdaad tijdens de beide Marokko-crisis en de drie Balkancrisis nog in geslaagd de vrede te bewaren of een conflict te localiseren.

Maar in de zomer van 1914 was de kans, dat dit wederom zou gelukken, zeer klein geworden. De wil tot vrede was door de alle opvolgende spanningen verzwakt, een ieder was bevreesd dat de ander hem wel eens op fatale wijze vóór zou kunnen zijn. In de kringen der verantwoordelijke machthebbers was de overtuiging gekomen, dat de uitbarsting onvermijdelijk was.

De lawine van een Europese en wellicht daarop volgende wereldoorlog kon aan het rollen worden gebracht door een enkele onvoorzichtige daad. Het was Oostenrijk, dat er de stoot toe gaf, en niet zijns ondanks maar zeer wél bewust.

De fatale schoten

In Juni 1914 achtte de Oostenrijkse regering het ogenblik gekomen, om in samenwerking met Duitsland meer actief op te treden tegen de Russisch-Franse politiek, die er op uit was om een overwegende invloed op de Balkan te krijgen en waardoor Oostenrijk zich niet alleen ge-

dwarsboomd, maar ook bedreigd gevoelde. Echter nog voordat Oostenrijk besprekingen met Duitsland was begonnen, vielen de misdadige schoten in Serajewo. Daar doodde op 28 Juni 1914 de groot-Serviër Prinsip — merkwaardige naam — de Oostenrijkse troonopvolger Aartshertog Frans Ferdinand en zijn morganatische gemalin Sophie von Chotek. Zodra de Oostenrijkse minister van buitenlandse zaken Berchtold kennis had gekregen van wat er te Serajewo was gebeurd, besloot hij daarvan gebruik te maken om een oorlog met Servië uit te lokken. De algemene verontwaardiging over deze moordaanslag zou aan de uitvoering van dit voornemen ten goede komen, vooral wanneer van den beginne af de mening werd verkondigd, dat de Servische regering aansprakelijk moest worden gesteld voor de misdaad. De diplomatieke onderhandelingen van de grote mogendheden leverden geen resultaat op. Duitsland gaf zijn bondgenoot op 6 Juli in feite carte blanche om tegen Servië te doen wat het wilde. Begin Augustus volgde inderdaad als een lawine, de ene oorlogsverklaring na de andere. In Augustus stonden Engeland, Frankrijk, Rusland, België, Servië en Montenegro tegenover Duitsland en Oostenrijk. Half Augustus schaarde Japan zich aan de zijde der Entente, terwijl Turkije zich in Oct. 1914 bij de Centralen aansloot. Toen waren 10 staten bij de oorlog betrokken, die steeds groter afmetingen ging aannemen. Door de toetreding tot de strijd van Bulgarije aan Centrale kant en Italië, Griekenland, Roemenië, Portugal, De Verenigde Staten van Amerika, China, Siam en enige Zuidamerikaanse Staten aan Geallieerde zijde, was de Europese oorlog inderdaad een wereldoorlog geworden.

De korte duur van de oorlog, waarop de meesten, ja bijna allen hadden gerekend, bleek een waan te zijn. Nadat deze illusie vervlogen was, bleek het probleem van het doorzetten, het volhouden het belangrijkste te zijn. Het werd een oorlog van 4 jaar, 3 maanden en 11 dagen — van 1 Augustus 1914 tot 11 November 1918 — waarin alle staten zich bovenmenselijke inspanningen moesten getroosten. Inspanningen, die voor Rusland en daarna de Centralen te veel bleken te zijn.

De vrede

Op 28 Juni 1919, vijf jaar na de fatale schoten in Serajewo, werd de vrede van Versailles getekend. Een schijnvrede, die de basis vormde voor de nog veel grotere tweede wereldoorlog, die nauwelijks 20 jaar na de vrede van Versailles de mensheid opnieuw de gesel van de strijd zou doen gevoelen op een wijze, waarbij de 1e wereldoorlog in vele opzichten kinderspel was.

De 1e wereldoorlog had het aanzien van de wereld wel grondig veranderd. De eeuwenoude dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije hield op te bestaan. Het rijk werd uit elkaar geslagen, gebalkaniseerd. Van deze splitsing van krachten heeft eerst Hitler, later Stalin een dankbaar gebruik gemaakt.

Nieuwe landen werden in het leven geroepen, maar allemaal van betrekkelijk kleine omvang, zodat zij een dankbare prooi voor het opkomend Nazisme en Communisme konden vormen en waaraan in feite alleen Finland, zij het dan gehavend, weerstand kon bieden.

Duitsland kwam verzwakt uit de strijd, maar niet zodanig, dat het geen herstelmogelijkheden in zich zelf vond, een feit, dat op 1 September

1939 de wereld wel op heel akelige wijze duidelijk werd gemaakt.

Keizers en Koningen werden weggevaagd, waarbij de Duitse en Oostenrijkse vorsten in de vlucht een goed heenkomen vonden, waar de Russische Tsaar met zijn naaste familie op gruwelijke wijze werd afgemaakt.

Naast de ontbinding van de Oostenrijks-Hongaarse monarchie is het ontstaan van de Sovjet Unie wel de meest ingrijpende en schokkende gebeurtenis van de eerste wereldoorlog geweest. Niemand heeft kunnen voorzien, wat de gevolgen hiervan zouden kunnen zijn. De daad van de toenmalige Duitse regering — die de overbrenging van Lenin uit Zwitserland naar Rusland mogelijk maakte, om daardoor de totale revolutie in dat land te ontketenen en dat land daarmee geheel uit te schakelen — is wel bijzonder zwaar op het Duitse volk zelf teruggevallen. Nooit zal men toen hebben kunnen bevroeden, dat die zelfde revolutionairen, die toen gebruikt werden voor de vernietiging van Rusland zelve, er nog eens in zouden slagen om nu op hun beurt de Duitsers te vernietigen en Berlijn te bezetten. In grote trekken ziet men toch heel vaak in het leven dat de oude spreuk: „zo men doet, zo men ontmoet”, steeds weer uitkomt.

Wie naar het zwaard grijpt. . . .

Wie naar het zwaard grijpt, zal tenslotte door het zwaard vergaan. Berchthold, Willem II, Sasonow en consorten, zij hebben het aan den lijve ondervonden. Zij zijn de oorlog ingegaan, elk voor zich met de droom van meer macht, meer glorie. Via een verschrikkelijk spoor van dood en verderf zijn zij weggevaagd als dorre bladeren voor de herfststorm.

Dit moge een der grootste lessen uit de eerste wereldoorlog zijn. Men weet wel wanneer men een oorlog begint, maar nooit wanneer — en vooral — hoe hij zal eindigen!

De mens is hardleers. En er was blijkbaar een tweede wereldoorlog nodig om deze les nog eens duidelijker te onderstrepen. Noch Wilhelm II, noch Hitler hebben ooit — toen zij respectievelijk op 1 Augustus 1914 en 1 September 1939 het lont in het kruitvat wierpen, de afloop van November 1918 en Mei 1945 voor ogen gehad. Integendeel, zij zullen zich dat wel heel anders hebben voorgesteld. Hij die naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard vergaan!

Oorlog ondeugdelijk middel

Daarnaast toont de eerste wereldoorlog heel duidelijk aan, dat de oorlog wel een zeer ondeugdelijk middel is om bestaande problemen op te lossen. Meestal lost een oorlog helemaal geen problemen op, maar schept die strijd steeds nieuwe problemen. Zo won Frankrijk in 1918 wel Elzas en Lotharingen terug. Maar de betaalde prijs was zó hoog, dat het land innerlijk totaal gebroken werd en in 1940 in een fantastisch korte tijd door de overwonnenen van 1918 van de kaart werd geveegd. Op het loslaten van Lenin op het Russische volk, door de toenmalige Duitse regering wezen wij reeds, evenals op het feit, dat de vrede van Versailles geen vrede bracht. Integendeel, deze vrede bereidde in feite de tweede

wereldoorlog geheel voor. En deze laatste wereldstrijd schiep al weer de basis voor een mogelijke derde wereldbrand.

Neen, driewerf neen, oorlog is geen middel om problemen op te lossen. De geesten van de talloze millioenen, die in twee wereldoorlogen zijn gevallen, zullen dit onderschrijven.

De ideologische strijd

Maar de al weer bijna vergeten eerste wereldoorlog heeft nog meer verschrikkelijks op zijn geweten. Het is die oorlog geweest, welke de grondslagen heeft gelegd voor de afschuwelijkste van alle oorlogen, de ideologische strijd. De eerste wereldoorlog zelve — hoe verschrikkelijk ook — was toch niet van die welbewuste bestiale wreedheid, welke de tweede wereldoorlog kenmerkte. Zeker men stond in de eerste wereldoorlog fel tegenover elkaar en naarmate de strijd langer duurde ging het steeds meer hard tegen hard met o.a. de onbepaalde duikbootoorlog als een der middelen waarmede men de strijd nog hoopte te kunnen winnen. Maar men was in 1914 niet ten strijde getrokken met de doelstelling om gehele volkeren uit te roeien en andere volken te vuur en te zwaard een bepaalde ideologie op te dringen. Dit was bij de tweede wereldoorlog van het begin af aan de opzet. Ideologische oorlogen zijn wreed. Na de godsdienstoorlogen in de 16e en 17e eeuw en de revolutieoorlogen op het einde van de 18e eeuw zal in een eventueel nieuw wereldconflict de ideologische strijd hoogtij vieren. Via een nu reeds uiterst geraffineerd gevoerde „koude” ideologische strijd worden de geesten der mensen tot het kookpunt van haat opgejaagd. Een klein voorproefje van wat zelfs de verlichte 20e eeuw op het gebied van de ideologische oorlog te zien zou geven, werd gedemonstreerd in de strijd tussen Roden en Witten in de burgerstrijd in Rusland, waar de meest ontstellende wreedheden bij werden begaan.

Diep beschamend

Het is in feite een diep beschamende zaak, dat in één mensengeneratie twee wereldoorlogen werden uitgevochten en die zelfde generatie ernstig rekening moet houden met de mogelijkheid van een derde wereldoorlog, met ongekende vernietigingsmiddelen. Alsof twee wereldoorlogen nog niet genoeg tekenen aan de wand zijn geweest.

Maar hoe verschrikkelijk een oorlog ook is, er is één zaak die nóg verschikkelijker is, namelijk te moeten leven in een maatschappij, zoals wij die aan den lijve hebben meegemaakt in de jaren 1940-1945. In een maatschappij zonder recht, waarbij de mens als redeloos vee bij duizenden en tienduizenden in gaskamers en „Vernichtungslager” zonder vorm van proces kon worden afgemaakt. Dat is het ergste wat er is.

De eerste wereldoorlog heeft de boze krachten ontketend, die deze verschrikkingen in het leven hebben geroepen. Es ist der Fluch der bösen Tat, dasz sie immer böses gebärt.

Maar het moet de huidige generatie zijn, die welbewust — geleerd door de lessen van twee wereldoorlogen — het kwaad een halt moet toeroepen, omdat het in een eventueel onverhoopte derde wereldoorlog niet zal gaan om de verovering van een stuk grond hier, een stuk grond

daar, maar om de allesbeheersende waarden van de vrijheid van de geest en de rechten van de mens!

In de eerste plaats dienen wij door onze handel en wandel, door ons eigen voorbeeld — in het bijzonder juist de officieren, die het beste deel van de jeugd in zijn meest gevoelige periode zo lang aan hun zorgen krijgen toevertrouwd — er toe bijdragen, dat het gezonde verstand en het wijderzijds begrip het zullen winnen van de krachten der duisternis. Daarnaast zullen wij — ons met de beide benen op de grond stellende — er voor moeten waken, dat ondanks onze goedwillende houding wij niet door het kwaad onder de voet worden gelopen.

Dit kan het beste gebeuren door toepassing van de oud-Nederlandse spreuk „Houdt het hoofd koel, de voeten warm en het kruit droog”. In moderne taal overgezet betekent dit „blijft economisch en financieel krachtig, geestelijk en sociaal gezond, alsmede militair — in samenwerking met alle goedwillende krachten — sterk!

Nieuwe uitgaven

GEDENKBOEK VAN HET REGIMENT LIMBURGSE JAGERS, ter gelegenheid van het 140-jarig bestaan.

Hoewel 140 jaar een respectabel aantal jaren is, is het normaal toch geen jubileumjaar. Maar het hoofdmotief om toch tot een gedenkboek te komen was, dat tussen de viering van het 125-jarig bestaan in 1939 en thans een tijdperk ligt, waarin door het oorlogsrumoer en de daarop volgende onoverzichtelijke periode geen gelegenheid bestond om de banden met het verleden weer eens te versterken. En dat is juist. Want de „moderne mens” wuift maar al te gauw het „verleden” van zich weg, zonder te bedenken dat hij daar rotsvast aan verbonden zit. Hij kan slechts dan voor de toekomst plannen maken, als hij het verleden grondig kent. Uit het verleden groeit het heden, uit het „nu” wat worden zal. En daarom achten wij het een alleszins lofwaardig idee, om bij deze gelegenheid de grote waarde van een gezonde traditie te onderstrepen.

In een inderdaad keurig verzorgd geheel zijn de samenstellers er geheel in geslaagd, om de bijzondere banden die de Limburgse Jagers met een roemrijk verleden verbinden, naar voren te brengen. Maar zij zijn er evenzeer in geslaagd om een ieder die het lezen wil een indruk te geven van de huidige stand van zaken en de huidige geest bij het regiment, terwijl de toekomstplannen evenmin zijn vergeten.

Burgerlijke, geestelijke en militaire autoriteiten hebben het hunne er toe bijgedragen om dit gedenkboek bijzonder waardevol te maken. Juist dat de burgerlijke en geestelijke autoriteiten dit hebben willen doen is van veel betekenis, want het getuigt van de goede verstandhouding tussen deze autoriteiten en het leger. Een verstandhouding, die doorslaggevend is voor de kracht van het militaire apparaat.

Zulks met alle waardering van hetgeen wij lezen van de hand van tal van autoriteiten, werden wij in het bijzonder getroffen door hetgeen kolonel Antoni over „zijn” regiment schreef in „ballingschap”. Een ballingschap omdat een sluipende ziekte hem al maanden ter neer heeft geworpen, maar in welke strijd welke zijn lichaam nu heeft moeten voeren, zijn geest ongebroken is gebleven, hetgeen — daar twijvelen wij niet aan — een der voornaamste factoren voor zijn herstel zal zijn. Hij — de feitelijke stichter van de Limburgse Jagersvereniging roept van zijn ziekbed af zijn Limburgse jagers toe: Houdt vol, blijft U inspannen, blijft de vereniging trouw, put uit ons orgaan de oude soldatengeest en neemt boven boven anderen uit als rechtgeaard jager, opdat H.M. onze Koningin trots kan zijn op ons regiment.

Kijk, met een dergelijke ongebroken geest van zijn oprichter, kan en mag geen enkele Limburgse Jager achterblijven.

Wij wensen de vereniging der Limburgse Jagers en het Regiment een mooie toekomst en zijn oprichter een spoedig en grondig herstel.

B. K.

Automobiel- en motorsport in het leger

door A. J. W. BECHT, *Majoor der Artillerie;*

Voorzitter Mil. Commissie voor Automobiel- en Motorwedstrijden.

„The United States Army has made motor vehicle drive training a major course of education with a fundamental the protection of the vehicle against disablement through carelessness, because victory of defeat may depend on the driver.

The men are taught how to care for their vehicle under field conditions and how to drive them under all conditions.”

De automobiel- en motorsport voor militairen is zeer wenselijk, zo niet noodzakelijk en geld, tijd en materieel zijn daaraan zeer goed besteed, evenals vroeger die voor de paardensport in het leger. In de jaren 1925-1940 verleende het Departement van Defensie faciliteiten aan de ruiters om in wedstrijden uit te komen. Men achtte de hippische sport van groot belang voor de ontwikkeling van de sportieve geest bij het kader en voor het aankweken van grotere rijvaardigheid; beide factoren kwamen de opleiding van de troep direct ten goede.

Na 1945 is het paard echter van het toneel verdwenen. De auto, de motor, de tank, de trekker, hebben de plaats ingenomen van het paard. Het is dan ook juist, dat de plaats van de paardensport van vóór 1940 thans wordt ingenomen door de auto- en motorsport.

De hippische sport werd grotendeels beoefend met *eigen* paarden, waardoor het mogelijk was om op Zon- en feestdagen aan wedstrijden deel te nemen. Slechts een zeer klein aantal officieren beschikt over een eigen motorvoertuig dat echter niet geschikt is voor cross country-werk. Daarom wordt bij de auto- en motorsport gebruik gemaakt van Rijks-motormaterieel, wat als gevolg heeft, dat de vóór 1940 op het gebied van de hippische sport bestaande militaire verenigingen deze nieuwe tak van sport niet konden overnemen. Immers om voor sportdoeleinden gebruik te mogen maken van Rijks-motormaterieel kan niet een lidmaatschap van een vereniging als eis worden gesteld.

Om de auto- en motorsport in het Leger te bevorderen stelde de toenmalige Minister van Oorlog in de Militaire Commissie voor Automobiel- en Motorwedstrijden in het leger, de MCAM, welke taak is:

- a. het organiseren van de auto- en motorsport in het leger en het geven van desbetreffende richtlijnen;
- b. het coördinerend en regulerend optreden bij het gedecentraliseerd organiseren van oefenritten;
- c. toezicht houden op de circuits en de parcoursen en op de voor die oefenritten geldende reglementen;
- d. toezicht en eventueel controle op de deelnemers voor wat betreft de rijvaardigheid en andere te stellen eisen;

Z.m. organiseert de MCAM jaarlijks een 24-uurs oefenrit. De deelnemers die aan de gestelde eisen hebben voldaan, mogen het onderscheidingssteken, wegens de desbetreffende Legerorder dragen.

Enige Sportcommissarissen staan de MCAM bij bij de uitvoering, terwijl in de meeste garnizoenen een officier is aangewezen als MCAM-

Sportconsul, om de commandanten ter plaatse van advies te dienen in auto- en motorsportaangelegenheden.

Met deze sport wordt bereikt:

a. Bij de deelnemers — in hoofdzaak kader — wordt een sportieve en een kameraadschappelijk geest gekweekt;

b. De rijvaardigheid wordt opgevoerd;

c. Het uithoudings- en doorzettingsvermogen wordt vergroot.

d. Het motortechisch inzicht wordt vergroot doordat zij leren het uiterste van hun motorvoertuig te vergen zonder grotere dan normale slijtage aan het motorvoertuig;

e. Hun kennis van militaire vakken wordt getest: kaartlezen, stripkaartrijden, rijden naar opgegeven coördinaten, het bedienen van telefonische en radioverbindingsmiddelen, het gebruik van instrumenten (kompas), enz.

Het militaire element is de hoofdzaak; het wedstrijdelement, onmisbaar voor de sportieve geest blijft secundair.

In België is een sectie bij het Ministerie van Landsverdediging belast met het organiseren en stimuleren van de motorsport. In Frankrijk wordt in samenwerking met burgerverenigingen en autoriteiten de Trans-Afrikarallye (Parijs-Kaapstad) georganiseerd, waaraan naast burgers, militaire equipes uit Frankrijk, België en andere landen deelnemen. In Engeland zijn onlangs de cross-country kampioenschappen militair verreden; in Canada het kampioenschap chauffeursvaardigheid met prijzen van 300, 200 en 100 dollar.

De ervaringen vóór, tijdens en na de ritten in de na-oorlogse jaren, maakten duidelijk, dat de geoefendheid van het kader op militair en rijvaardigheidsgebied is opgevoerd.

De sportieve geest, de kameraadschap, het beter technisch inzicht, de grotere rijvaardigheid en de opgedane ervaringen werpen bij de opleiding van de troep direct nut af, terwijl de parate troepen door de geoefendheid van het kader op dit gebied meer voor hun taak zijn berekend.

Nieuwe uitgaven

Vliegtuigen van de Amerikaanse luchtmacht, door A. P. de Jong en P. A. de Jong. Uitg. Born N.V. Assen. Prijs f 1.65

In de serie Moderne Oorlogsvliegtuigen verscheen na „Vliegtuigen van de Russische Luchtmacht” thans „Vliegtuigen van de Amerikaanse Luchtmacht”. Zoals de samenstellers in de inleiding opmerken zal het boekje van bijzondere waarde zijn voor de instructie in vliegtuigherkenning en wij zijn het daar volkomen mee eens.

Handig van formaat, met smaak samengesteld, uitstekende foto's en goede documentatie waarborgen een grote verspreiding. De waarde wordt bovendien verhoogd door de talrijke gegevens van in Nederland in gebruik zijnde militaire (en civiele) vliegtuigen van Amerikaans origine. Dat de Matador, de onbemande bommenwerper, waarmede het 1e Pilotless Bomber Squadron is uitgerust, eveneens is opgenomen, getuigt dat de auteurs bij de tijd zijn! d. T.

Disciplinair recht en Krijgstuchtelijke straffen

door P. J. M. EVERS, Luitenant-Kolonel bij de Militaire Juridische Dienst

Bij de uitoefening van het tuchtrecht doen zich voor de lagere strafopleggers diverse moeilijkheden voor. In De Militaire Spectator zijn verschillende bijdragen opgenomen om minder ervaren strafopleggers ter zake van voorlichting te dienen. Zo verschenen van de hand van Mr H. H. de Graaff artikelen over: De „meerdere” en de „Krijgstucht”; Het optreden tegen Krijgstuchtelijke vergrijpen (en) De strafoplegging, resp. in de afleveringen van April, Augustus en December 1947, alsmede van de hand van de Res. Majoor Mr P. Westerdijk een serie onder de titel: „Uit de praktijk van het militair tuchtrecht”, met als onderwerp: de omschrijving van de strafreden, resp. in de afleveringen van Sept., Oct. en Nov. 1951.

De volgende beschouwing tracht inzicht te verschaffen over de plaats, welke het disciplinair recht inneemt in het raam van de tucht-handhaving in het algemeen en bevat voorts enkele richtlijnen voor de toepassing van krijgstuchtelijke straffen.

Krijgstuchtelijke straffen vallen binnen het kader van maatregelen van discipline aard. Deze dienen ter verzekering van de nakoming van verplichtingen in een bepaalde kring en worden toegepast door de hiër-archisch hoger geplaatsten op hun ondergeschikten.

In diverse gevallen geschiedt de toepassing door de *rechter*, b.v.: de leden van de rechterlijke macht door de Hoge Raad; notarissen, zie „Wet op het notarisambt”; in de „Beginselen-wet” vinden wij een rege-ling voor het regime in gevangenen enz. Wat is nu het verschil tussen maatregelen van *straf* en van *tucht*?

Er is slechts verschil in *graad*, maar niet in *wezen*. De tuchtmaat-regelen hebben ten doel de plichtsvervulling te verzekeren bij de uit-oefening van bepaalde beroepen. De *strafwet* geldt voor allen gelijkelijk. Stelt de strafwet op overtreding van een *gebod* of *verbod* daarbij tevens de sanctie, bij de tuchtwet ligt de figuur anders, want de strafposities zijn daarmee niet rechtstreeks verbonden en vrijwel altijd van lichter aard.

Vooraf in het militaire recht wordt deze onderscheiding minder scherp, omdat daar ook krijgstuchtelijke afdoening mogelijk is van strafbare feiten. Belangrijk in dit verband zijn de misdrijven uit het W. v. M. S. en de misdrijven en overtredingen uit het W. v. S. en over-tredingen strafbaar gesteld bij andere wetten, opgesomd in art. 2, 2e tot 6e van de wet op de krijgstucht.

Een ander verschil tussen straf- en tuchtrecht is voorts, dat bij de laatste de regel „non-bis-in-idem” (niet tweemaal voor hetzelfde feit) *niet* geldt. Veroordeling tot straf sluit dus discipline afdoening niet uit en omgekeerd. (zie art. 57 en 59 WK).

Waakt de strafwet voor de maatschappelijke veiligheid en zijn haar sancties een gevoelig leed, de tuchtwet geldt in enger kring, haar straf-posities zijn lichter en het doel is meer gericht op de opvoeding.

Nog enkele instituten treft men niet aan bij de tuchtwet, welke de strafwet wél kent, nl.: de voorwaardelijke veroordeling, voorwaardelijke invrijheidstelling en het recht van gratie, (uitzondering: voorwaardelijke veroordeling en voorwaardelijke in vrijheidstelling wordt wél toegepast bij de straf van tuchtklasse, welke een krijgstuchtelijke straf is).

Bij een beschouwing over de krijgstuchtelijke straffen kiezen wij weer het strafrecht als vergelijkings-object. Het stelsel van de strafwet terzake van misdrijven is eenvoudig: gevangenisstraf, hechtenis of geldboete en voorts bijkomende straffen (ontzetting uit bep. rechten). In het W. M. S.: doodstraf, gevangenisstraf of militaire detentie en bijkomende straffen (ontslag met of zonder ontzetting, verlaging, plaatsing in een *strafklasse* en ontzetting uit bepaalde rechten).

De strafstelsels van straf- en tuchtrecht verschillen enerzijds in zwaarte anderzijds door uitgebreidheid.

Alvorens de straffen van het W.K. te bezien eerst enige opmerkingen:

Het tuchtrecht heeft reden als opvoedings- en vormingsmiddel; gaat het in het strafrecht „om handhaving van het recht”, bij het tuchtrecht treedt de verbetering van het individu sterker naar de voorgrond en voorts het belang van de kring, waarbinnen die tucht moet heersen. De tuchtstraf wordt in de eerste plaats opgelegd, *opdat* het individu zich voege naar de verplichtingen, die hem als lid van die bepaalde kring zijn opgelegd, er wordt gestraft: *opdat* niet meer worden overtreden. Bij de toepassing van de strafwet, wordt straf opgelegd, *omdat* is overtreden en treedt de verbetering van het individu — als lid van de gemeenschap — meer naar het tweede plan.

De tuchtmaatregelen moeten van onderscheiden soort en van uiteenlopende strekking zijn, gezien de diverse aard van de vergrijpen, welke tegen de tucht mogelijk zijn en de verschillende soorten van personen (rang, stand en ontwikkeling), waarop zij moeten kunnen worden toegepast.

Naar welke maatstaven moet bij de disciplinaire bestraffing worden gehandeld? Wet en Reglement geven het richtsnoer: zie art. 37 WK alsmede art. 29-3e lid R.K.:

- a. rechtvaardigheid, gestrengheid;
- b. omstandigheden, waaronder het vergrijp is begaan;
- c. persoonlijkheid en het doorgaand gedrag.

ad. a.: Hoezeer naar de maatstaf van de rechtvaardigheid ook dient te worden gehandeld, bij de tuchthandhaving wordt toch ook de *doelmatigheid* in het oog gevat, evenals bij het strafrecht. De militair maakt nu eenmaal deel uit van de collectiviteit „leger”, zodat omwille van de „generale preventie” straf zal volgen, waar, gelet op het blote feit van het buiten de schreef gaan, „pardon” zou kunnen worden gegeven (bv. een wat vrijmoedig antwoord in de troep van een soldaat tegen een meerdere).

Voor de gestrengheid verwijs ik naar artikel 1 van IDKL. (DLA): „Hare Majesteit de Koningin begeert, dat in alle onderdelen de krijgstucht naar de eis worde onderhouden....”

Het instrument moet in oorlogstijd betrouwbaar zijn t.a.v. de discipline. „La discipline est la force principale de l'armée”. Met deze aanduiding komt de gestrengheid wel duidelijk genoeg in tekening. Niet

marchanderen met vergrijpen tegen de ondergeschiktheid, afwezigheidsdelicten, gebrek aan initiatief.

ad b. Is de misdraging, aanmerkelijk beïnvloed door emotie (vermoeidheid, angst, drift), weersomstandigheden (nacht, slecht weer), invloed van anderen, enz.?

ad. c. Van een pereboom kun je geen appels plukken, dus: kon de man de opdracht aan? Heeft hij de order of het bevel begrepen? Werd hij reeds eerder gestraft, ook soms voor een gelijk feit of analogon. Kent U de man persoonlijk niet voldoende? Zo niet, wat is het oordeel van zijn lagere commandanten? (Groeps-C, P.C., kader van de week).

Alvorens op de strafsoort en -maat nader in te gaan nog enkele opmerkingen. Is de man door het vergrijp op het punt gekomen, dat hem moet worden ingescherpt — en wel op gevoelige wijze — dat hij in strijd met de tucht was? Is zijn leertijd (eerste 3 maanden) al voorbij; werd hij reeds eerder gewaarschuwd, vermaand, gepardonneerd?

Evenals bij het strafrecht geldt ook bij het tuchtrecht het principe van *opportunititeit*, d.w.z. dat er niet perse gestraft moet worden voor iedere overtreding. Art. 1 lid 1 van het R.K. geeft wel enigszins aanleiding tot een andere opvatting. Anderzijds moet er niet geschroomd worden te straffen als het noodzakelijk is of nodig blijkt. Het scala van straffen, gesteld in climax, betekent ook niet, dat U de lijst in volgorde moet afwerken.

De redenering: „ik zal het eens proberen met een berisping, want de man werd nooit eerder gestraft”, is perse fout, als er geen heil van te verwachten is of de schending van de tucht ernstig was. Gelijke redenering past op de dosering van vrijheidsstraffen. Bij de contrôle van straflijsten blijkt er een voorkeur te zijn voor licht arrest. Wellicht een gebrek aan voldoende kennis van wat ter beschikking staat. Zo zijn er commandanten, die een voorkeur hebben voor een even aantal of on-even aantal dagen!

Het vooruit vaststellen van strafposities is ook onjuist, al ontstaan er zekere normen, maar dan toch altijd aangepast aan het karakter van de delinquent.

Ook de keerzijde van de handhaving van de tucht met de ten dienste staande middelen wil ik belichten. Het moet niet zó zijn, dat de man de indruk krijgt, dat hij alleen maar te horen krijgt, dat iets fout is. Geef het waarderende woord of de bemoediging te rechter tijd en plaats. Verleen de gunst van avondpermissie niet automatisch, pas c.q. selectie toe bij prettige diensten. (Welzijnszorg). Inspecties na de normale diensturen, „posten” op de soldatenkamers bij orde-verstoring na het avondappél, zijn even zovele maatregelen, die buiten het strafsysteem vallen, maar kunnen dienen bij tuchthandhaving.

Bij de dosering van de straf, vraag Uzelf af: ben ik de bevoegde strafoplegger, (bij afwezigheid van de CC neemt de oudste officier deze functie waar). En vervolgens, mag ik deze straf hanteren?

De disciplinaire strafoplegger heeft voldoende richtlijnen aan art. 37 W.K. (29 R.K., 3e lid), heeft ruime armslag en is — binnen de grenzen van zijn bevoegdheid — vrij in keuze van het middel.

Tot slot nog enkele opmerkingen:

Formeel is het grootste aantal dagen licht arrest een minder ernstige correctie dan één dag verzuwaard, enz. (Zie volgorde der straffen

art. 3 t.m. 5 en 30 t.m. 32 W.K.), derhalve moet geen zwaardere strafsoort worden gebezigd, als met een lichtere kan worden volstaan.

Voorbeeld van een langdurige straf: „Als chauffeur van een militaire auto in een colonne mede-defilerend, bij het passeren van de autoriteiten een brandende sigaar in de mond gehouden en daardoor het aanzien van het defilerend bataljon ernstig geschaad” - 20 dagen licht arrest. Een ander voorbeeld van oplegging van een langdurige straf van licht arrest is te vinden in de „handleiding theorie krijgstucht” (voorschrift 130 J, blz. 174).

De neiging bestaat om een arrest-straf van langer duur geringer te achten dan een kortere maar zwaardere strafsoort. Aan een persoon ongevoelig voor streng arrest — zelfs in de scherpste vorm — kan soms beter de correctie worden toegediend van verzwaaard arrest. Maar men mag in een ander geval niet redeneren: hij verdient streng, maar ik geef hem verzwaaard, omdat ik hem niet missen kan (zie art. 11 W.K.).

Een weinig gebruikelijke maar zeer opvoedkundige straf is gesteld onder art. 5 ten 2e W.K.

Indien U de omschrijving lang vindt, laat dan een stempel vervaardigen dat binnen de kolom — Met Welke Straf — van de straflijst past, t.w.: de verplichting om . . . uur vóór het avondappél in de kazerne terug te zijn en aldaar te verblijven, gedurende . . . dagen. Voor die correctie komen in aanmerking: laatkomers, en . . . langslapers.

Bij de straffen bij het leger te velde komt van de variaties bij de toediening van *berisping* „berisping — ten aanhore van . . .” wel bijzonder in aanmerking. Van *bijkomende* straffen heeft „het verrichten van pionierarbeid” voor *mindere* militairen toepassingsmogelijkheid ook bij *licht* arrest.

In Uw bijzondere aandacht staan uiteraard de *oneigenlijke* krijgstuchtelijke vergrijpen, voor welke afdoening raadpleging van art. 2, 2 t.m. 6 W.K. immer nodig is (sanctie A.M.).

Generäle, die des Feindes Stärke nicht abmessen können, die kleine Truppenteile groszen entgegenwerfen und umgekehrt, die in die Vorhut nicht auserlesene Soldaten hineinlegen, werden aller Wahrscheinlichkeit nach die Flucht ergreifen müssen.

Generaal Sun Tzu
(500 jaar voor Christus)

Bist du fünfmal so stark als der Feind, dann umzingle ihn; bist du dreimal so stark, dann greife ihn an; sind die Kräfte gleich stark, dann setze alles daran und kämpfe. Bist du schwächer, dann manoeuvriere und warte die Gelegenheit ab. Bist du aber ganz entschieden der Schwächeren, dann gib dem Feinde keine Gelegenheit, sich mit dir in einen Kampf einzulassen.

Generaal Sun Tzu
(500 jaar voor Christus)

De overgang over de ROER in Febr. '45 door het 1e en 9e U.S. leger

door L. A. D. KRANENBURG, Kapitein van de Infanterie

Algemeen.

Deze overgang vond plaats Febr. 1945 tussen Winden en Geilenkirchen en vormde een phase in de operatie „Grenade”, welke tezamen met de operatie „Veritable” de verovering van Noord-Rijnland ten doel had.

Het plan voor deze operatiën was als volgt:

Een aanval in het Noorden tussen Maas en Rijn in Z.O.-richting — de operatie Veritable — door het 1e Canadese leger, o.a. teneinde de Duitse reserves weg te trekken van het Roer front, waar twee dagen later de hoofdaanval door het 9e U.S. leger zou worden ingezet in algemeen N en NO richting — de operatie „Grenade”.

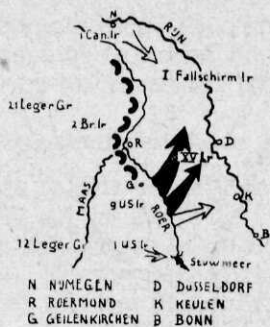
Deze aanval van het 9e U.S. leger zou worden gedekt op de ZO flank door het 1e U. S. leger met een aanval in O richting. In het midden: N van Geilenkirchen en aan de Maas, zou men in het defensief blijven. (afb. 1).

Voor de groepering van de voordivisiën wordt verwezen naar afb. 2. Alvorens deze operatie te kunnen beginnen, moesten eerst een tweetal inleidende acties worden uitgevoerd: n.l. het wegdrukken van een Duits bruggenhoofd Z van de Roer, O van Roermond, hetgeen op 29 Jan. '45 werd beëindigd door de versterkte 21e legergroep; voorts het bezetten van stuwdammen in de bovenloop van de Roer. Het door deze dammen gevormde stuwmeer had de operaties reeds sterk beïnvloed:

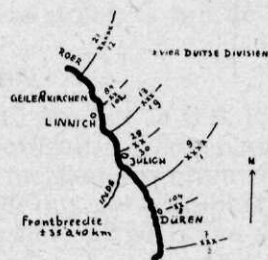
Bij hun overhaaste terugtocht in '44 hadden de Duitsers het peil van het stuwmeer reeds enigszins verlaagd, om te voorkomen, dat, indien de geallieerden door luchtaanvallen de stuwdammen zouden vernielen, de terugtrekkende Duitse troepen door een kunstmatige vloedgolf ernstig bedreigd zouden kunnen worden.

De stuwen werden in dit stadium echter niet door de geallieerden vernield. Toen het 9e U.S. leger na hevige gevechten met de zich enigermate hersteld hebbende Duitse troepen in Dec. '44 de Roer bereikte, meenden de Amerikanen de overgang over de Roer niet te moeten forceren zolang de Duitsers de stuwen nog in handen hadden. Daar de luchtaanvallen ter vernieling van de dammen geen resultaat opleverden, besloot men tot een aanval met grondtroepen. Deze aanval moest echter worden gestopt in verband met het Duitse Ardennen-offensief.

Pas op 1 Febr. kon het 1e U. S. leger deze aanval weer inzetten, waarbij men zich als doel had gesteld de dammen zo snel mogelijk onbeschadigd te nemen, opdat op 10 Febr. het 9e U. S. leger de hoofdaanval over de benedenloop van de Roer zou kunnen inzetten. Vertrouwende, dat deze actie van het 1e leger goed zou verlopen, ging volgens het vastgestelde tijdschema op 8 Febr. te 10.30 het 1e Canadese leger ten aanval.

Afb. 1

Afb. 2

Helaas vorderde de aanval op de Roerdammen zó langzaam, dat de laatste en belangrijkste dam pas op 10 Febr. werd bereikt. En vóór de Amerikanen daar aankwamen, bliezen de Duitsers de stuwten op, zodat naar schatting 100.000.000 m³ water uit het stuwmeer stortten. Dit had tot gevolg, dat de Roer, die in normale omstandigheden nauwelijks de naam rivier verdient, een geduchte hindernis werd. Het niveau steeg van 1 à 1½ tot 2½ à 3 meter; de gemiddeld 40 tot 50 meter brede rivier trad buiten zijn oevers, inundeerde op vele plaatsen het zijterrein en bereikte een gemiddelde breedte van 300 meter, hier en daar zelfs meer dan een kilometer, terwijl de stroomsnelheid opliep tot ca. 5 meter per seconde.

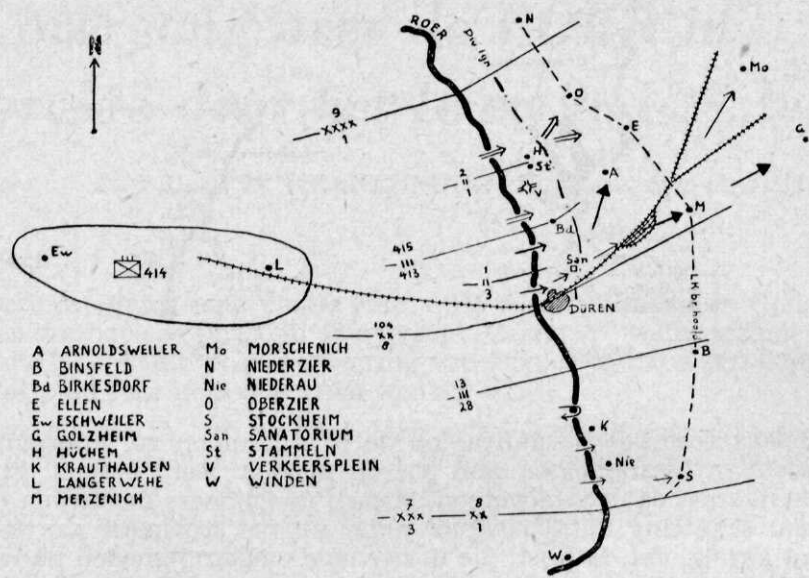
De hoofdaanval van 10 Febr. werd dan ook uitgesteld tot een nader te bepalen datum. De Duitsers maakten hiervan gebruik door hun reserves van het 15e leger, naar het Noorden te zenden om de Canadezen tot staan te brengen. De verschillende bronnen lopen uiteen over de omvang van deze Duitse troepenverplaatsingen, doch men kan aannemen, dat de Duitsers hun beide divisiën tegenover de Canadezen wisten te versterken met ongeveer zes infanterie- en twee pantserdivisiën. De overwinning der Canadezen werd er des te mooier om.

Aan de Roer bleven tegenover het 9e en 1e U.S. leger ongeveer vier divisiën van het 15e Duitse leger practisch zonder enige reserve. Pas na een tiental dagen was het water van de Roer zover gezakt, dat besloten kon worden de hoofdaanval op 23 Febr. in te zetten.

Vorbereitung.

Vanzelfsprekend was de Roerovergang op het hoogste niveau van legergroep, leger en legerkorps geruime tijd in voorbereiding. Maar hoewel de divisiën aan de Roer ten behoeve van deze planning op hoog niveau uiteraard wel opdrachten kregen voor het verzamelen van gegevens, werden zij pas veel later bij de directe planning ingeschakeld.

Sommige divisiën kwamen pas op 1 Febr., of zelfs nog later, in voorste lijn. De 84e Inf Divisie kreeg b.v. pas op 3 Febr. — en de 104e Inf. Divisie nog later —, de mededeling, dat zij de Roer moest forceren. Op hoog niveau waren toen de overgangsplaatsen en b.v. de verdeling van de pioniersteun reeds lang vastgesteld.

Afb. 3

Zodra de divisien waren ingelicht, begonnen zij vanzelfsprekend onmiddellijk met hun eigen planning en voorbereidingen, waarbij de opleiding van het personeel een voorname plaats innam. Oefeningen in rivierovergang werden onder leiding van de divisie-pioniers gehouden over een achterwaarts gelegen rivier, b.v. de Inde, of zelfs de Maas in de omgeving van Visé, toen door uitstel van de operatie meer tijd ter beschikking kwam. Ofschoon dit uitstel enerzijds een meevaller was, gezien de ruimere mogelijkheden voor grondige voorbereiding, nam anderzijds het gevaar, dat de Duitsers zouden ontdekken wat er op til was, toe. Afgezien van de gebruikelijke versluieringsmaatregelen, als verkenningen en beperkte acties over het gehele front, — ook daar waar niet zou worden overgegaan — trachtte men de Duitsers o.a. op de volgende wijze te misleiden:

Op dag D-2 's nachts om 0200 werd een zware artilleriebeschieting afgegeven bij een overgangsplaats. Dit artillerievuur leek veel op een inleidende beschieting en bevatte o.a. een rookscherm. Nauwkeurig werden de reagerende Duitse vuurorganen geregistreerd, zonder dat men de rivier overging.

In de nacht van dag D-2/D-1 werd dit herhaald op een ander tijdstip en op een plaats waar men niet zou overgaan. Als gevolg hiervan, althans volgens verklaringen van later gevangen genomen Duitsers, verwachtten de verdedigers na de werkelijke inleidende beschieting op dag D géén overgang.

De plannen

De voordivisien welke reeds aan de Roer stonden, zouden na het forceren van de Roer een LK bruggenhoofd vormen, waarna zij zouden

worden doorschreden. Bij een enkel legerkorps werd de LK bruggenhoofds grens niet te voren bepaald; in plaats daarvan kregen de voordivisiën de opdracht zo ver mogelijk door te stoten O van de Roer.

De uitvoering door eenheden 7 LK (1e Leger)

De 104e InfDiv behorende tot het 7 LK van het 1e U.S. leger voerde de overgang uit op een wijze, welke in hoofdzaken overeenkomt met de richtlijnen, zoals deze in de na-oorlogse Amerikaanse literatuur worden aangegeven. Hoewel deze divisie en dit LK dus niet deelnamen aan de hoofdaanval van het 9e Leger, zal daarom het optreden van deze divisie eerst worden besproken.

Het 7 LK had dus de opdracht door een aanval in O richting de ZO flank van het 9e Leger te dekken en viel daartoe aan met twee divisiën in voorste lijn, welke zouden oprukken tot de lijn Binsfeld—Merzenich—Oberzier. Daar zouden de 3e Pantserdivisie en de 1e Cavallerie Groep de voordivisiën doorschrijven. Hierbij kreeg de 104e Inf Divisie de opdracht na een inleidende beschieting van drie kwartier in de nacht van 22/23 Febr. om 0330 de Roer over te steken en door te stoten naar deze bruggenhoofds grens. De Roer was daar 2-3 meter diep, 45-120 m breed en had een stroomsnelheid van $3\frac{1}{2}$ - $4\frac{1}{2}$ m/sec. De eigen oever was ± 1 à 2 meter lager dan de vijandelijke, doch de waarneming was voor beide partijen ongeveer even slecht. De vijandelijke oever was bezaaid met hindernissen en mijnen, terwijl de dichtstbijzijnde dekking op ongeveer 300 m van de rivier werd gevonden. De Duitsers konden gericht vuur uitbrengen op de Roer uit de lijn Düren—Hüchem. Overigens was van de vijand niet veel meer bekend, dan dat de sterkte in front van de 104e Inf Divisie ongeveer een regiment infanterie bedroeg, dat zich vooral in de oorden reeds lang ter hardnekkige verdediging had ingericht. In de nacht van de overgang zou het verder ongeveer volle maan zijn, hetgeen bij geringe bewolking een niet te verwaarlozen factor zou vormen.

De 104e Inf Divisie bestond o.a. uit de hierna volgende onderdelen, waarbij tevens is aangegeven waarmee de divisie werd versterkt en door welke onderdelen zij werd gesteund.

413, 414 en 415 RI; 385, 386 en 929 FA bat 105 hw en 387 FA bat 155 hw; 329 Eng (c) Bat; 104 Mech Recce Troop; versterkt met 750 Tk Bat, 692 Tk Destr bat 555 AAA (Aw bat (mob)), Cie A en B 87 Chem bat, 957 FA bat 155 hw, 87 Armored FA Bat 105 hw en 283 FA bat 105 hw; ondersteund door 1106 Engr. Group.

De divisie beschikte dus organiek niet over tanks of lua, doch werd normaal versterkt met een medium tk bat, een tk destr bat, en een afd lt lua, terwijl het regt. Infanterie in plaats van een tanckie over een cie atk van 9 stukken 5, 7 en een batterij van 6 stn 105 hw beschikte. Bovendien zou het Leger en het LK de A/B en de Mr/B verzorgen en de inleidende beschieting van o.a. de 104 Inf Divisie verdichten.

104 Inf Divisie zou de Roer overgaan met twee regimenten in voorste lijn Z : 413 RI, N : 415 RI, elk met twee voorbataljons, ter bereiking van de lijn Düren—Hüchem. Viel de weerstand mee, dan zouden deze regimenten doorstoten naar het LK doel. Werde meer weerstand ontmoet dan zou 414 RI, opgesteld in reserve in de omgeving van Eschweiler—

Langerwehe, worden aangetrokken en ingezet. De voorcompagnieën zouden overgaan met aanvalsboten; per voorregiment was een 8-tons inf support-bridge ontworpen, terwijl tenslotte twee drijvende treadway-bridgen en een baileybrug zouden worden geslagen.

Voor 413 RI was de opdracht dus het forceren van de Roer met twee bataljons in voorste lijn; het N deel van Düren en het Z deel van Birkesdorf nemen en vervolgens op nader bevel oprukken. 413 RI, dat evenals 415 RI, reeds geruime tijd in voorste lijn stond, werd versterkt met, resp ondersteund door de volgende onderdelen: B cie 750 Tk Bat, A cie 87 Chem Bat en A cie 692 Tk Destr Bat en A cie 329 Engr Bat; R/S van 386 FA bat, dat op zijn beurt VV ontving.

Het Z voorbat 3—413 RI moest de N helft van Düren nemen, kreeg een vak van ongeveer 1500 m breed en 2700 m diep toegewezen en ging over met twee cien in voorste lijn waarvoor 34 aanvalsboten ter beschikking werden gesteld.

Deze aanvalsboten werden in de nacht van 21/22 Febr. tot op 800 m West van de Roer per auto aangevoerd en in de nacht van de overgang o.a. tijdens de inleidende beschieting naar de oever gedragen. Precies om 0330 uur gingen de boten te water.

Tengevolge van de zeer sterke stroom kapseisden vele boten. Een deel van de drenkelingen wist echter de vijandelijke oever te bereiken, zij het praktisch ongewapend. De bemanningen van de behouden aan de overzijde gekomen boten konden 20 minuten na uur U de rand van Düren bezetten, vooral dank zij de vrijwel volledige verrassing en de nwerking van het geweld van het voorbereidend artillerievuur.

Aan de inleidende beschieting namen in het vak van de 104 Inf Div dertien afdelingen deel, bovendien de tanks, de tk destroyers en de lichte lua. Hoewel de beide cien van 3—413 RI goed op hun doel waren aangekomen, verliep het overzetten van volgende echelons wat moeilijker.

Van de 34 aanvalsboten keerden er slechts 3 terug op de eigen oever. Pas om 0830 was een gierpont in werking onder dekking van kunstmatige nevel, welke werd gelegd door de Chem cie. Ondanks de geringe aanvoer van versterkingen slaagden beide cien, onder aanvoering van hun B.C. er in om te 1030 de O rand van Düren te bereiken.

Aangezien was gebleken dat Düren werd beheerst door vijand in de omgeving van een sanatorium op een heuvel O van het stadje, kreeg 3-413 RI. de aanvullende opdracht dit complex te bezetten. Dit was om 1450 uitgevoerd, waarna de zuivering van de N helft van Düren verder werd voortgezet. Te ongeveer 1900 was geheel Düren na verwoede straatgevechten vrijwel gezuiverd.

In de nacht van 23/24 Febr. pleegden de Duitsers een nachtelijke tegenaanval, welke zij zeer krachtig met artillerie steunden. 3—413 RI sloeg deze aanval in een fel gevecht af.

Het N bataljon: 1—413 RI ging eveneens over met twee cien in voorste lijn. De ene cie kwam geheel in tact over. Van de andere cie slechts twee pelotons, de rest werd het slachtoffer van de stroom en het Duitse vuur. Daardoor werd het bataljonsdoel Birkesdorf pas om 1700 bereikt. Later op de avond kwam de rest van het bataljon over de Roer zodat de Divisie lijn nog te ongeveer 2400 werd bereikt.

Het Z Bataljon van 415 RI moest het N deel van Birkesdorf nemen. In afwijking met de andere bataljons ging dit 1—415 RI over met drie cien naast elkaar in het eerste echelon. Dit slaagde volkomen. Wel werd aanvankelijk enige hinder ondervonden van enkele vijandelijke mitrailleurs bij het verkeersplein van de in aanbouw zijnde „Autobahn”, doch deze konden spoedig tot zwijgen worden gebracht. Reeds om 1507 stond het bataljon op het divisiedoel.

Bij het N 2—415 RI ging het weer minder voorspoedig. Het aanvalsdoel was Hüchem, waartoe met twee cien in voorste lijn werd aangevallen, elk verdeeld in twee golven. De N cie kwam vlot over, zuiverde de vijandelijke loopgraven en versterkte huizen, waarbij o.a. enkele „88” opstellingen vlot werden genomen. Van de Z cie van dit bataljon kwam slechts de eerste golf op de vijandelijke oever, de tweede moest terugkeren onder moordend vuur van de Duitsers. Dank zij de souplesse van de getroffen regelingen wist men op het laatste moment de cie in tweede lijn, welke had moeten volgen achter deze Z cie, om te leiden naar de overgangsplaats van de N cie. Aan het eind van de dag was ook hier het Divisiedoel bereikt en werden er sterke patrouilles uitgezonden naar de LKbruggenhoofdsgrans, waarna bij de dageraad van 24 Febr. de aanval op Oberzier werd ingezet. Dit stadje viel op 1700, nadat zes Duitse tegenaanvallen, waarvan er enkele o.a. met tanks werden gesteund, volledig waren afgeslagen.

Inmiddels was, — aanvankelijk nog onder de dekking van de duisternis later van kunstmatige nevel, welke over het gehele front van de divisie een breedte en een hoogte van ongeveer twee kilometer bereikte — aan de bruggenbouw begonnen. Te middernacht beschikte elk voorregiment over een 8-tons inf supportbrug en was een divisie treadwaybrug gereed. Onder herhaalde aanvallen van Duitse straalvliegtuigen werd op 24 Febr. de bruggenbouw voortgezet. Deze luchtaanvallen en ook het Duitse artillerievuur hadden weinig resultaat. In de nacht van 24/25 Febr. kwamen nog een treadway en de bailey brug in bedrijf.

In de loop van 24 Febr. verbeterde 413 RI verder zijn positie en kreeg in de avond van die dag de opdracht het spoorwegemplacement NO van Düren voor 0300 te nemen, zodat 414 RI dit als uitgangsstelling zou kunnen gebruiken voor de aanval op Arnoldsweiler en Merzenich, welke nog diezelfde nacht zou worden uitgevoerd.

Al deze operaties verliepen vlot en om 250900 stond 104 Inf Divisie overal aan de LKbruggenhoofdsgrans, waar het pantser van de LK reserve zou doorstoten.

In afwijking daarvan besloot Gen. Collins echter om de 104 Inf Divisie ook nog Golzheim en Morschenich te laten nemen, voor 260600. Aldus geschiedde d.m.v. een nachtaanval.

Bij de 8e Inf Divisie op de Z flank van het 7LK verliep de operatie op overeenkomstige wijze als bij 104 Inf Divisie. Geen doorschrijding van afsluitingstroepen aan de rivier door troepen in tweede lijn, maar een overgang door de vóórregimenten en vóórbataljons, welke reeds geruime tijd aan de rivier stonden.

De overgang van het Z voorregiment 28 RI wijkt echter af van die der beide regimenten van 104 Inf Divisie. Dit regiment forceerde de overgang met drie bataljons in voorste lijn in plaats van met twee.

Verder ging het Z bataljon op de onaangeleunde flank van 7 LK drie kwartier voor alle overige troepen ten aanval. De voor alle andere troepen op dat tijdstip aanvangende inleidende beschieting, was voor dit bataljon dus meer een beschermend vuur.

De operatie van dit 3—28 RI verliep in het kort aldus: De BC ging mee met de beide voorzien die in één golf ter breedte van ongeveer 1 km overstaken, teneinde de Z rand van Niederau te nemen. Slechts ongeveer 60% bereikte de overkant, de helft daarvan zonder wapens. Alle mortieren en drie van de vier secties zware mitrailleurs gingen verloren. De Duitsers werden echter volledig verrast. Snel konden de eerste loopgraven gezuiverd en de buitgemaakte wapens over de ongewapenden verdeeld worden. Van 1—28 RI, N daarvan en dat dus om 0330 overging, kwamen slechts enkele detachementen der vier cien, meest ongewapend, aan de andere zijde van de Roer. 75% der aanvalsbaten en alle motorboten gingen verloren door de sterke stroom en zwaar vijandelijk artillerie-, mitrailleur- en mortiervuur. Toch slaagden de overgezette elementen van dit bataljon er in het N deel van Niederau te nemen. Het N bataljon 2—28 RI zag in het geheel geen kans om over te steken en werd daarom ingezet achter het Z 3—28 RI, lostte dit af, waarna 3—28 RI doorstootte.

Overigens verliep de operatie van 8 Inf Divisie geheel naar wens. Wel putten de Duitsers zich uit in een aantal felle tegenstoten met kleine onderdelen, doch zij brachten het niet tot een groot opgezette krachtige tegenaanval tegen de open Z flank. Hun luchtverkenning en inlichtingendienst was in dit stadium van de oorlog reeds vrij gebrekkig. Hun verbindingen waren door de voorafgaande bombardementen en artilleriebeschietingen zeer zwaar beschadigd, zodat zij ook vermoedelijk geen duidelijk beeld hadden van de toestand. Misschien ook werden ze gehinderd door „Führer-befehle”, of wel waren de Volksgrenadiers nog niet voldoende geoefend om tegenaanvallen met grotere verbanden uit te voeren. Wel deden de Duitsers nachtelijke aanvallen met straalvliegtuigen op de overgangsmiddelen, waarbij in het vak van 8 InfDiv een pontveer werd vernield. De treadway- en baileybruggen in het vak van deze divisie waren echter reeds op 24 Februari in vol bedrijf.

(Slot volgt)

The helicopter as a transportation vehicle for ground forces has almost universal application. The same machines used in beach landings and river crossings can be used in arctic as well as desert conditions and will soon be equally effective in mountainous terrain. The field army which is equipped with an adequate helicopter force can maintain its attack in areas and under conditions which presently stall even the most determined offensive.

Generaal Heileman.

Chronologie van de Tweede Wereldoorlog

door B. KONING, Kolonel van de Generale Staf

II (Vervolg van blz. 177)

1941

27 April. De Duitsers nemen Athene. De Duits-Italianen passeren de Lybisch-Egyptische grens en nemen de Halfayapas.

28 April. De Duits-Italianen nemen Sollum.

30 April. Irakse troepen sluiten het Britse vliegveld bij Habbanyah in.

2 Mei. De evacuatie der Britse troepen uit Griekenland voltooid. 43.000 man in veiligheid gebracht. De Irakse troepen vallen het vliegveld van Habbanyah aan. De Engelsen bezetten Basra in Irak.

5 Mei. Haile Selassi, Negus van Abessinïë, terug in Addis-Abeba.

6 Mei. De Irakse troepen rondom het vliegveld van Habbanyah verdreven.

10 Mei. Rudolf Hess de plaatsvervanger van Hitler landt per parachute in Schotland.

15 Mei. Kroatië tot zelfstandig koninkrijk uitgeroepen. De hertog van Spoleto koning van Kroatië.

16 Mei. De Italiaanse strijdkrachten onder de hertog van Aosta in Abessinïë capituleren bij Amba-Alagi.

20 Mei. Duitse aanval op Creta begint.

24 Mei. Het Duitse slagschip „Bismarck” brengt het Engelse slagschip „Hood” in de Noord-Atlantische Oceaan tot zinken.

27 Mei. Het Duitse slagschip „Bismarck” tot zinken gebracht.

29 Mei. Ur in Irak door de Engelsen bezet.

30 Mei. Rashid-Ali vlucht uit Irak naar Iran.

31 Mei. Wapenstilstand tussen Engeland en Irak.

1 Juni. De Engelsen evacueren uit Creta. Engelsen bezetten Bagdad.

2 Juni. Ontmoeting tussen Hitler en Mussolini op de Brenner pas.

3 Juni. Mosoel in Irak door de Engelsen bezet.

4 Juni. Ex-keizer Wilhelm II sterft te Doorn.

8 Juni. Britse en vrije Franse troepen vallen Syrië binnen.

15 Juni. De Britse troepen nemen Sidon en Kisme in Syrië.

21 Juni. Vrije Franse troepen nemen Damascus.

22 Juni. Duitsland valt de Sovjet-Unie aan. Italië en Roemenië verklaren de Sovjet-Unie de oorlog.

24 Juni. De Duitsers nemen Brest, Litowsk, Wilna en Kowno.

27 Juni. Hongarije verklaart Rusland de oorlog.

30 Juni. De Duitsers nemen Lemberg.

1 Juli. De Duitsers nemen Riga en bereiken de Berezina. Generaal Wavell opperbevelhebber in Brits-Indië. Auchinleck opperbevelhebber in het Midden-Oosten.

2 Juli. Tsjoenking China verbreekt de diplomatieke betrekkingen met de asmogendheden.

3 Juli. De Britten nemen Palmira in Syrië.

5 Juli. De Duitsers bereiken de Dnjepr.

7 Juli. Amerikaanse troepen bezetten IJsland.

10 Juli. Duitsland vraagt Japan om de oorlog tegen Rusland te beginnen.

12 Juli. Vichy Fransen in Syrië onder de generaal Dentz capituleren.

21 Juli. De Russen ontruimen Bessarabië. Moskou voor de eerste keer door de Duitsers gebombardeerd.

23 Juli. Vichy-regering stemt toe in Japanse bezetting van Indo-China.

11 Augustus. Groot Duits offensief onder Von Rundstedt in de Oekraïne.

14 Augustus. Het „Atlantic Charter” door President Roosevelt en Churchill aan boord van het Britse slagschip de „Prince of Wales” in de baai van Placentia opgesteld.

19 Augustus. Hevige aanvallen van de legers van Von Leeb op Leningrad.

20 Augustus. Duitse overwinning bij Gornj.

25 Augustus. Britse en Russische troepen vallen Iran binnen. De Duitsers nemen Nowgorod. Mussolini bezoekt Hitler aan het oostelijk front.

27 Augustus. Britse troepen bezetten Shahabad in Iran. De Iraanse regering treedt af. Aanslag op Laval.

28 Augustus. Nieuwe regering in Iran onder Ali Furughi. De Duitsers veroveren Dnjepropetrofsk. De Russen laten de grote Dnjeprdam bij Saporosje in de lucht vliegen.

29 Augustus. Wapenstilstand in Iran. De Duitsers nemen Tallin.

30 Augustus. De Finnen nemen Wiborg.

4 September. De Amerikaanse torpedootjager „Greer” door Duitse onderzeeër bij IJsland aangevallen.

8 September. De Russen heroveren Jelnyga op het centrale front.

- 10 September. Myron Tailer — de speciale afgezant van President Roosevelt — door de Paus ontvangen.
- 12 September. De Duitsers nemen Tsjernigof.
- 14 September. De Duitsers nemen Kremensjoeg op de oostelijke oever van de Dnjepr.
- 16 September. De Shah van Iran doet afstand van de troon ten behoeve van zijn zoon. Russische en Britse troepen in Teheran.
- 18 September. De Duitsers snijden de Krim af.
- 19 September. De Duitsers nemen Kief en Poltawa.
- 27 September. Von Neurath als Rijksprotector van Bohemen en Moravië vervangen door Heydrich.
- 1 October. Lord Beaverbrook en Harri-man in Moskou.
- 2 October. Hitler kondigt het laatste en beslissende offensief in Rusland aan.
- 6 October. Groot Duits offensief tegen Moskou begonnen.
- 8 October. De Duitsers nemen Orel.
- 9 October. Hevige strijd bij Wjasma en Bryansk.
- 12 October. De Duitsers nemen Bryansk.
- 13 October. De Duitsers nemen Wjasma.
- 14 October. De Duitsers nemen Marioepol.
- 16 October. De Sovjet regering en corps diplomatique verlaten Moskou. Nieuw Japans kabinet onder generaal Tojo.
- 17 October. De Amerikaanse torpedo-bootjager „Kearny” door Duitse onderzeeër aangevallen.
- 19 October. De Duitsers nemen Taganrog.
- 20 October. De Duitsers nemen Stalino. De Russische regering in Koeibisjev. Stalin blijft in Moskou.
- 21 October. Generaal Sjoekof belast met de verdediging van Moskou.
- 24 October. De Duitsers nemen Charkof.
27. October. De Duitsers nemen Krematorsk halverwege Charkof-Rostov.
- 28 October. De Duitsers nemen Volokolamsk.
- 29 October. De Duitsers doorbreken de Russische stellingen op de landengte van Perekop en dringen de Krim binnen.
- 30 October. De Amerikaanse torpedo-bootjager „Reuben James” door Duitse onderzeeër tot zinken gebracht.
- 1 November. De Duitsers nemen Simferopol op de Krim.
- 3 November. De Duitsers nemen Koersk.
- 4 November. De Duitsers nemen Feodosia op de Krim.
- 5 November. Kurusu als speciale afgezant van Tokio naar Washington.
- 9 November. De Duitsers nemen Jalta op de Krim.
- 10 November. De Duitsers nemen Tichwin.
- 13 November. Amerikaanse neutraliteitswet opgeheven.
- 16 November. De Duitsers nemen Kertch op de Krim.
- 18 November. Tweede Britse offensief in Cyrenaïca onder generaal Cunningham.
- 19 November. De Britten nemen Sidi-Resseg in Cyrenaïca.
- 21 November. De Britten nemen Fort Capuzzo in Cyrenaïca.
- 22 November. De Duitsers nemen Rostov.
- 23 November. De Britten nemen Bardia in Cyrenaïca.
- 24 November. De Britten nemen Gambut en El Audjila in Cyrenaïca.
- 26 November. Generaal Cunningham als commandant van het 8° Engelse leger in Lybië door generaal Ritchie vervangen. De Britten nemen El Duda in Cyrenaïca.
- 28 November. De Russen heroveren Rostov.
- 1 December. Russisch tegenoffensief bij Toela.
- 7 December. Japanse overval op Pearl Harbour. De Japanners landen in Thailand en N.O. Malakka.
- 8 December. Engeland verklaart Japan de oorlog. Amerika verklaart Japan de oorlog, alsmede Australië, Nieuw-Zeeland, Canada, Zuid-Afrika, Nederland, Luxemburg, Costa Rica, De Dominicaanse republiek Haïti, Honduras, Nicaragua en San Salvador, alsmede de vrije Fransen. Tsjoenking China verklaart de oorlog aan Duitsland, Italië en Japan. De Japanners vallen Hongkong aan. De Russen heroveren Tichwin.
- 9 December. De Japanners landen op Luzon, het hoofdeiland der Philippijnen.
- 9 December. De Russen heroveren Jelez.
- 10 December. De Japanners nemen Kota Bahru op Malakka. De Britse slagschepen „Prince of Wales” en „Repulse” door Japanse vliegtuigen ten oosten van Malakka tot zinken gebracht.
- 11 December. Duitsland en Italië verklaren de oorlog aan de Verenigde Staten van Amerika. Nederland verklaart de oorlog aan Italië. Hitler verklaart dat de winterveldtocht tegen Moskou is beëindigd.
- 12 December. Maarschalk von Bock, als commandant van de centrale Duitse legergroep op het oostfront, door maarschalk Liszt vervangen.

13 December. Bulgarije verklaart Amerika en Engeland de oorlog.

15 December. De Russen heroveren Klin en Kalinin.

17 December. De Japanners landen op Noord-Borneo. De Britten nemen Gazala in Cyrenaica.

18 December. De Japanners landen op Hongkong.

19 December. De Japanners nemen Penang op Malakka. De Britten nemen Derna en Mekilli in Cyrenaica.

20 December. De Russen heroveren Volokolamsk. België verklaart Japan de oorlog.

21 December. Von Brauchitsch afgezet als opperbevelhebber van het Duitse leger. Hitler neemt zelf het bevel op zich. 22 December. Arcadia conferentie in Washington tussen Roosevelt en Churchill.

23 December. De Britten nemen Bardia in Cyrenaica.

24 December. De Britten nemen Benghazi. Vrije Franse troepen onder admiraal Muselier bezetten de eilanden St. Pierre en Miquelon bij New-Foundland, die onder Vichy bewind stonden. De Japanners nemen het eiland Wake.

25 December. De Japanners nemen Hongkong.

29 December. De Japanners nemen Ipoh in Malakka. De Russen landen op het schiereiland van Kertch en heroveren Kertch en Feodosia.

30 December. De Russen heroveren Kaluga.

31 December. De Japanners veroveren Kuantan op Malakka.

1942.

1 Januari. 26 volkeren tekenen in Washington de „verklaring van de Verenigde Volkeren”. De Russen heroveren Staritza.

2 Januari. De Japanners nemen Manilla en Cavite. De Britten nemen het ingesloten Bardia in Cyrenaica. De Russen heroveren Malojaroslawitsh.

3 Januari. Stichting van het „A.B.D.A. Command” (American - British - Dutch - Australian Command) in de Z.W. Pacific onder bevel van Wavell.

4 Januari. De Russen heroveren Bowersk.

6 Januari. Roosevelt legt „Victory Program” aan Congres voor. Rommel gaat

tot het offensief over bij Agedabia in Cyrenaica.

7 Januari. De Japanners nemen Kuala Selangor op Malakka.

8 Januari. Rommel trekt terug bij Agedabia.

10 Januari. Japanse aanval op Tarakan in Nederlands Oost Indië.

12 Januari. De Japanners nemen Tarakan in N.O.-Indië en Kuala Lumpur op Malakka.

14 Januari. Generaal Wavell vestigt zijn hoofdkwartier in Batavia.

18 Januari. De Japanners nemen Tavoy in Zuid Birma.

19 Januari. De Russen heroveren Moshaisk.

20 Januari. De Duitsers heroveren Feodosia op de Krim.

21 Januari. Nieuw offensief van Rommel bij El Agheila in Cyrenaica.

22 Januari. De Japanners landen op de Bismarckeilanden.

23 Januari. De Japanners landen bij Balikpapan op Borneo. Amerikaans-Nederlandse aanval met zee- en luchtmacht op Japans convooi in de Straat van Makassar, waarbij Japanners zware verliezen lijden.

23 Januari. Rommel herovert Agedabia in Cyrenaica.

25 Januari. De Japanners landen bij Lae op Nieuw-Guinea. Volledige mobilisatie in Australië. Thailand verklaart de oorlog aan Amerika en Engeland.

26 Januari. Amerikaanse troepen in Noord-Ierland.

28 Januari. De Russen heroveren Lozovaya in de Oekraïne. (Wordt vervolgd)

Teervrij Dakvilt - Asphaltpapier

N.V. Bitumen- en Teerproductenfabriek

„BITEER”

Oranjestraat 9, 's-Gravenhage, Tel. 117224

VOLTANAMELK

N.V. LEIDSCHER MELKINRICHTING „DE LANDBOUW”

TELEFOON 20218 en 24227

MET EEN HEERLIJKE ROOMLAAG
EEN TRACTATIE OP ZICHZELF!